

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРКАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

П Р А К Т И К У М

до виконання лабораторних робіт, практичних завдань
та самостійної роботи студентів
для вивчення д и с ц и п л і н

" Проектування інформаційних систем ",
"Проектування бізнес-логіки в базах даних"
"Автоматизовані системи менеджмента та маркетинга"
для студентів напрямів підготовки
6.050101, 6.080400 "К о м п ' ю т е р н і н а у к и"
6.050103 "Програмна інженерія"
всіх форм навчання

П Р А К Т И К У М

до виконання лабораторних робіт, практичних завдань
та самостійної роботи студентів
для вивчення д и с ц и п л і н

"Проектування інформаційних систем",

"Проектування бізнес-логіки в базах даних"

"Автоматизовані системи менеджмента та маркетинга"

для студентів напрямів підготовки

6.050101, 6.080400 "Комп'ютерна наука"

6.050103 "Програмна інженерія"

всіх форм навчання

Затверджено на засіданні
кафедри інформаційних технологій
проективання,
протокол № 7 від 10.02.2011р.,
та Методичною радою ЧДТУ,
протокол № 55 від 11.04.2011р.

Укладачі: Кравченко Ольга Віталіївна,
Плакасова Жанетта Миколаївна, *ст. викладач*,
Колесніков Константин Васильович, *к.т.н., доцент*

Рецензент: Серкова Любов Едуардівна, *к.т.н., доцент*

Практикум до виконання лабораторних робіт, практичних завдань та самостійної роботи студентів для вивчення дисциплін "Проектування інформаційних систем", "Проектування бізнес-логіки в базах даних", "Автоматизовані системи менеджмента та маркетинга" для студентів напрямів підготовки 6.050101, 6.080400 "Комп'ютерні науки", 6.050103 "Програмна інженерія" всіх форм навчання / Укл.: О.В.Кравченко, Ж.М.Плакасова, К.В.Колесніков; М-во освіти і науки України, Черкас. держ. технол. ун-т. – Черкаси : ЧДТУ, 2011. – 58 с.

Практикум призначений для аудиторної та самостійної роботи студентів при вивченні навчальних курсів "Проектування інформаційних систем", "Проектування бізнес-логіки в базах даних" та "Автоматизовані системи менеджмента та маркетинга".

Лабораторні роботи курсів "Проектування інформаційних систем", "Проектування бізнес-логіки в базах даних" передбачають створення функціональної моделі за допомогою Vрwin, і можуть бути корисними при виконанні розрахунково-графічної роботи з дисципліни "Автоматизовані системи менеджменту та маркетингу". Викладений в цих роботах матеріал описує відповідну предметну область, структура якої розглядається на практичних заняттях. Самостійна частина передбачає вивчення програми ERwin, що дозволяє створити повноцінну систему з відповідною базою даних.

Навчальне видання

Практикум до виконання лабораторних робіт, практичних завдань та самостійної роботи студентів для вивчення дисциплін "Проектування інформаційних систем", "Проектування бізнес-логіки в базах даних", "Автоматизовані системи менеджмента та маркетинга" для студентів напрямів підготовки 6.050101, 6.080400 "Комп'ютерні науки", 6.050103 "Програмна інженерія" всіх форм навчання

В авторській редакції

Формат 60x84 1/16. Папір офс. Гарн. Times New Roman. Друк оперативн.
Ум. друк. арк. 3,37. Обл.-вид. арк. 3,63. Вид. № 1200. Зам. №

Черкаський державний технологічний університет
Свідоцтво про державну реєстрацію ДК № 896 від 16.04.2002 р.
Надруковано в редакційно-видавничому центрі ЧДТУ
бульвар Шевченка, 460, м. Черкаси, 18006.

Вступ

Тенденції розвитку сучасних інформаційних технологій призводять до постійного зростання складності інформаційних систем (ІС), створюваних у різних галузях.

Для успішної реалізації проекту об'єкт проектування (ІС) повинен бути насамперед адекватно описаний, повинні бути побудовані повні і несуперечливі функціональні й інформаційні моделі ІС. Крім того, у процесі створення і функціонування ІС інформаційні потреби користувачів можуть змінюватися чи уточнюватися, що ще більш ускладнює розробку і супровід таких систем.

Приблизно чверть століття тому швидко зростаючий обсяг і складність систем вступили в явне протиріччя з відсутністю єдиного підходу до їх аналізу і проектування, неучастю користувача в процесі розробки, непогодженістю різних етапів розробки. Помилко було багато й обходилися вони дуже дорого. Модульне і структурне програмування, логічне моделювання структур баз даних, схеми потоків даних і проектування "зверху вниз" при всій початковій ейфорії, узагалі ж, залишилися внутрішньою справою розроблювачів. Проблема була глибше - потрібно було якось об'єднати замовників, розроблювачів, програмістів, користувачів - причому в умовах постійно мінливої ситуації. А для того, щоб про щось домовитися, потрібна якась спільна мова. Природна мова в силу малої наочності, неоднозначності, надмірності і багатослівності для цієї ролі не пасувала, і, зрештою, почалися спроби створення чіткої графічної мови.

Перераховані фактори сприяли появі програмно-технологічних засобів спеціального класу - CASE-засобів, що реалізують CASE-технологію створення і супроводу ІС. Термін CASE (Computer Aided Software Engineering) використовується в даний час у дуже широкому сенсі. Первісне значення терміна CASE, обмежене питаннями автоматизації розробки тільки лише програмного забезпечення (ПЗ), у даний час набуло нового сенсу, що охоплює процес розробки складних ІС у цілому. Тепер під терміном CASE-засобу розуміються програмні засоби, що підтримують процеси створення і супроводу ІС, включаючи аналіз і формулювання вимог, проектування прикладного ПЗ (додатків) і баз даних, генерацію коду, тестування, документування, забезпечення якості, конфігураційне управління і управління проектом, а також інші процеси. CASE-засоби разом із системним ПЗ і технічними засобами утворюють повне середовище розробки ІС.

CASE-технологія являє собою методологію проектування ІС, а також набір інструментальних засобів, що дозволяють у наочній формі моделювати предметну область, аналізувати цю модель на всіх етапах розробки і супроводу ІС і розробляти додатки у відповідності з інформаційними потребами користувачів.

На сьогоднішній день ринок програмного забезпечення має у своєму розпорядженні наступними найбільш розвинені CASE-засоби:

- Vantage Team Builder (Westmount I-CASE);
- Designer/2000;
- Silverrun;
- ERwin+BPwin;
- S-Designor;
- CASE.Аналітик;
- Rational Rose.

Проектування програмного забезпечення за допомогою CASE-систем містить у собі кілька етапів. Початковий етап – попереднє вивчення проблеми. Результат представляють у вигляді вихідної діаграми потоків даних і погоджують із замовником. На наступному етапі виконують деталізацію обмежень і функцій програмної системи, і отриману логічну модель знову погоджують із замовником. Далі розробляють фізичну модель, тобто визначають модульну структуру програми, виконують інфологічне проектування бази даних, деталізують схеми програмної системи і її модулів.

CASE-система, як система проектування програмного забезпечення, містить компоненти для розробки структурних схем алгоритмів і "екранів" для взаємодії з користувачем в інтерактивних процедурах, засоби для інфологічного проектування баз даних, налагодження програм, документування, збереження "історії" проектування і т.п.

На ринку програмних продуктів є багато CASE-систем для концептуального проектування програмних систем. Найчастіше в них підтримується методологія IDEF. Широко відомі програми BPwin, ERwin, OOwin фірми Platinum Technology, Design/IDEF фірми Meta Software і інші.

BPwin (Business Processing) призначена для розробки функціональних моделей за методикою IDEF0.

ERwin призначена для розробки інформаційних моделей за методикою IDEF1X. В ній є засоби, що забезпечують інтерфейс із серверами баз даних (від користувача приховане спілкування на SQL-мові), переклад графічних зображень ER-діаграм в SQL-форми або у формати інших популярних систем керування базами даних, передбачено інтерактивні процедури для зв'язування дуг IDEF0 із атрибутами IDEF1X, тобто для встановлення зв'язків між BPwin і ERwin. У систему включені також типові для CASE-засобів розробки екранних форм.

Моделювання грає велику роль в розробці успішних інформаційних систем. Використання двох інструментів компанії CA/Logic Works: BPwin і Erwin спільно допоможе правильно оцінити завдання, що стоять, запропонувати адекватне рішення (аналіз бізнес-процесів, BPwin) і розробити центральну частку будь-якої інформаційної системи - бази даних - з використанням інформації, отриманої під час обстеження підприємства (моделювання бази даних, ERwin). Ці інструменти самі по собі не є вирішенням проблеми, але їх грамотне і своєчасне використання допоможе звести рутинну працю розробника до мінімуму, дозволить йому концентруватися на власне розробці системи і понизить втрати часу, які

зазвичай відбуваються при узгодженні моделей з фахівцями наочної області. Крім того, використання цих інструментів дає можливість отримати набір повністю документованих і узгоджених моделей, що в значній мірі полегшить підтримку створених систем в майбутньому, а також може бути повторно використано при розробці інших систем.

Створюваний практикум передбачає набуття вмінь та навичок при створенні функціональних моделей у VPwin 4.0.

Лабораторна частина (частина I) містить 16 вправ розміщених в 9 лабораторних роботах призначених для аудиторної роботи. Мета лабораторних робіт - дати студентові навички створення і редагування функціональних моделей у VPwin 4.0. Для виконання наступної вправи необхідно виконати попередню, тому рекомендується зберігати модель, отриману наприкінці кожної вправи. По закінченню виконання даних вправ студенти формують звіт з лабораторного практикуму, що міститиме функціональні діаграми предметної області та сформовані звіти з VPwin 4.0. Студент має зробити ґрунтовні висновки при виконанні лабораторного практикуму та вміти відповідати на поставлені контрольні запитання, що розміщені після кожної лабораторної роботи.

Завдання до практичної роботи (частина II) передбачають вивчення принципів опису предметної області та питань, пов'язаних з основними принципами створення інформаційних систем.

Самостійна робота (частина III) студентів передбачає вивчення CASE-засобу Erwin, що дозволяє перетворювати створену логічну функціональну модель в VPwin в фізичну та зв'язувати її зі створеною базою даних для функціонування інформаційної системи.

Опрацювання даного практикуму дозволить отримати необхідні уміння та навички для створення повноцінної інформаційної системи для будь-якої предметної області у сферах управління, менеджменту та маркетингу.

Частина I Створення функціональної моделі за допомогою Vpwin 4.0

Лабораторна робота №1

Створення контекстної діаграми

Мета роботи: Створити контекстну діаграму для вигаданої компанії, що займається в збиранням і продажем настільних комп'ютерів і ноутбуків.

Короткий опис предметної області.

Компанія займається в збиранням і продажем настільних комп'ютерів і ноутбуків. Компанія не виробляє компоненти самостійно, а тільки збирає і тестує комп'ютери.

Основні процедури в компанії такі:

- продавці приймають замовлення клієнтів;
- оператори групують замовлення за типами комп'ютерів;
- оператори збирають і тестують комп'ютери;
- оператори упаковують комп'ютери відповідно до замовлень;
- комірник відвантажує клієнтам замовлення.

Компанія використовує куплену бухгалтерську інформаційну систему, яка дозволяє оформити замовлення, рахунок і відстежити платежі за рахунками.

Хід роботи

Вправа 1.

1. Запустіть Vpwin. (Кнопка Start / Vpwin).
2. Якщо з'являється діалог ModelMart Connection Manager, натисніть на кнопку Cancel.
3. Клацніть по кнопці . З'являється діалог I would like to. Внесіть ім'я моделі "Діяльність компанії" і виберіть Type - IDEF0. Натисніть ОК.
4. Автоматично створюється контекстна діаграма.
5. Зверніть увагу на кнопку : На панелі інструментів. Ця кнопка вмикає та вимикає інструмент перегляду і навігації - Model Explorer (з'являється зліва). Model Explorer має три вкладки - Activities, Diagrams і Objects. У вкладці Activities клацання правою кнопкою по об'єкту дозволяє редагувати його властивості.
6. Якщо вам незрозуміло, як виконати ту чи іншу дію, ви можете викликати допомогу - клавіша F1 або меню Help.
7. Перейдіть в меню Model / Model Properties. У вкладці General діалогу Model Properties слід внести ім'я моделі "Діяльність компанії", ім'я

проекту "Модель діяльності компанії", ім'я автора і тип моделі - Time Frame: AS-IS.

8. У вкладці Purpose внесіть мета - "Purpose: Моделювати поточні (AS- IS) бізнес-процеси компанії "і точку зору -" Viewpoint: Директор ".

9. У вкладці Definition внесіть визначення "Це навчальна модель, описує діяльність компанії "та мета" Score: Загальне керування ня бізнесом компанії: дослідження ринку, закупівля компонентів, збірка, тестування і продаж продуктів ".

10. Перейдіть на контекстну діаграму і правою кнопкою миші клацніть по роботі. У контекстному меню виберіть Name. У вкладці Name внесіть ім'я "Діяльність компанії".

11. У вкладці Definition внесіть визначення "Поточні бізнес-процеси компанії ".

12. Створіть стрілки на контекстній діаграмі (табл. 1.1).

Таблиця 1.1 Стрілки контекстної діаграми

Назва стрілки (Arrow Name)	Визначення стрілки (Arrow Definition)	Тип стрілки (Arrow Type)
Бухгалтерська система	Оформлення рахунків, оплата рахунків, робота з замовленнями	Mechanism
Дзвінки клієнтів	Запити інформації, замовлення, техпідтримка ітд.	Input
Правила і процедури	Правила продажу, інструкція з збирання, процедури тестування, критерії виробничості.	Control
Прдані продукти	Настільні та портативні комп'ютери.	Output

13. За допомогою кнопки **T** внесіть текст у поле діаграми - точку зору і мету (рис. 1.1).

Рис. 1.1 – Внесення тексту в поля діаграми за допомогою редактора Text Block Editor

Результат виконання лабораторної роботи № 1 показаний на рис. 1.2.

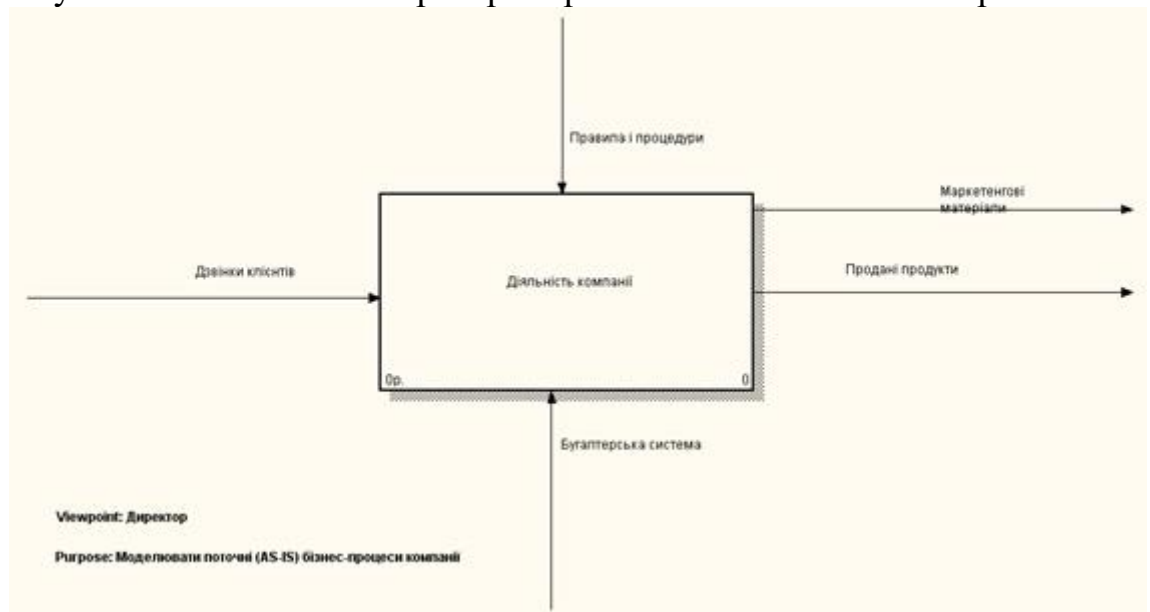

Рис. 1.2 – Контекстна діаграма

14. Створіть звіт за моделлю. Меню Tools / Reports / Model Report (рис. 1.3).

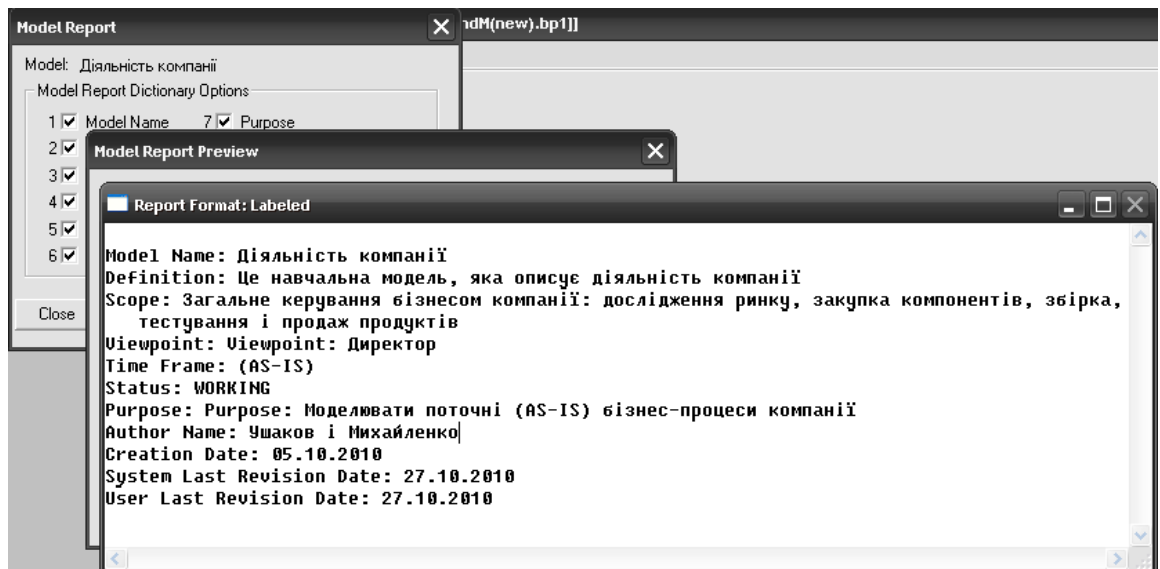

Рис. 1.3- Звіт Model Report

Контрольні запитання

1. Що означає методологія IDEF0, IDEF1, IDEF1X, IDEF2, IDEF3, IDEF4, IDEF5? Дати визначення.
2. Основні елементи і поняття IDEF0.
3. Зображення інтерфейсної дуги на функціональній діаграмі.
4. Поняття «Функціональний блок» при зображенні функціональної діаграми.

Лабораторна робота № 2

Створення діаграм декомпозиції

Мета роботи: створити діаграми декомпозиції з початкового функціонального блоку побудованого в лабораторній роботі №1.

Хід роботи

Вправа 2 Створення діаграми декомпозиції A0.

1. Виберіть кнопку переходу на нижній рівень у палітрі інструментів і в діалозі Activity Box Count встановіть число робіт на діаграмі нижнього рівня - 3 - і натисніть ОК.

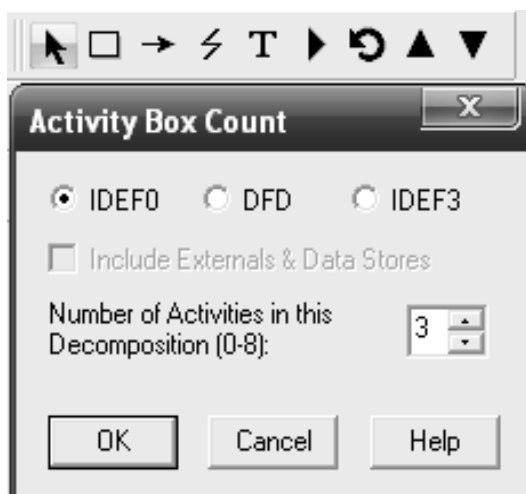

Рис. 2.1- Діалог Activity Box Count

Автоматично буде створена діаграма декомпозиції. Правою кнопкою миші клацніть по роботі, виберіть Name і внесіть ім'я роботи. Повторіть операцію для всіх трьох робіт. Потім внесіть визначення, статус і джерело для кожної роботи згідно з табл. 2.1.

Таблиця 2.1. Роботи діаграми декомпозиції АТ

Назва роботи (Activity Name)	Визначення (Definition)
Продажі та маркетинг	Телемаркетинг та презентації, виставки
Збірка та тестування комп'ютерів	Збірка та тестування настільних та портативних комп'ютерів
Відгрузка та отримання	Відгрузка замовлень клієнтам та отримання компонентів від постачальників

2. Для зміни властивостей робіт після їх внесення до діаграму можна скористатися словником робіт. Виклик словника - меню Dictionary / Activity (рис. 2.2).

Name	Definition	Author	Source	UOW Objects	UOW Facts	UOW Description	UOW Constraints	Status	Note
Відвантаження і отримання	Відвантаження замовлень	Лега						WORKING	
Відстеження розкладу і керування збіркою і встановлення CD-ROM	Перегляд замовлень, встановлення розкладу виконання за	Лега						WORKING	
Встановлення материнської плати		Лега						WORKING	
Встановлення модему		Лега						WORKING	
Встановлення флорі-дисків		Лега						WORKING	
Діяльність компанії	Поточні бізнес-процеси	Лега						WORKING	
Збірка і тестування комп'ютерів	Збірка і тестування комп'ютерів у відповідності з	Лега						WORKING	
Збірка ноутбуків	Збірка ноутбуків у відповідності з	Лега						WORKING	
Інсталяція додаткового операційного системного програмного забезпечення		Лега						WORKING	
Підготовка	Підготовка усіх компонентів	Лега		Компоненти: вінчестер	Доступні операції		Установка модема пот	WORKING	
Продажі і маркетинг	Телемаркетинг і презентації	Лега						WORKING	
Тестування комп'ютерів	Тестування комп'ютерів і компонентів	Лега						WORKING	

Рис. 4.2.2- Словник Activity Dictionary

Якщо описати ім'я та властивості роботи в словнику, її можна буде внести в діаграму пізніше за допомогою кнопки в палітрі інструментів.

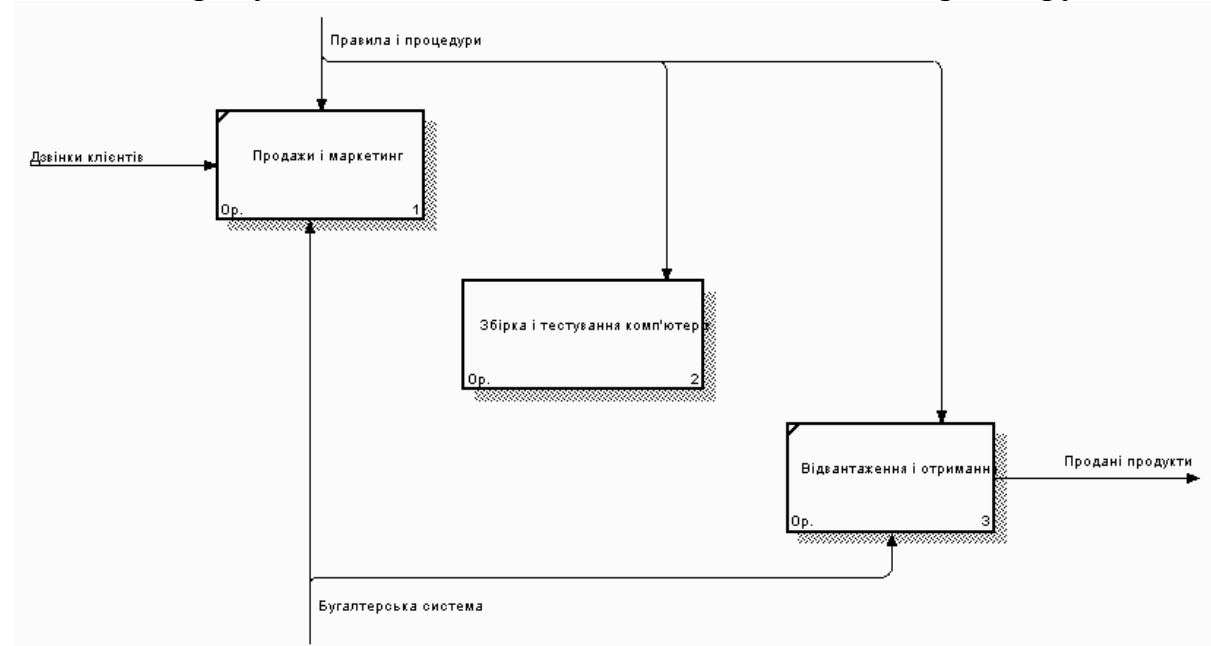

Рис.2.3-Пов'язані граничні стрілки на діаграмі A0

Неможливо видалити роботу зі словника, якщо вона використовується на будь-якій діаграмі. Якщо робота видаляється з діаграми, зі словника вона не видаляється. Ім'я та опис такої роботи може бути використано в подальшому. Щоб додати роботи в словник необхідно перейти в кінець списку і клацнути правою кнопкою по останньому рядку. Виникає новий

рядок, в якій потрібно внести ім'я та властивості роботи. Для видалення всіх імен робіт, що не використовуються в моделі, клацніть по кнопці (Purge).

3. Перейдіть в режим малювання стрілок. Зв'яжіть граничні стрілки (кнопка на палітрі інструментів) так, як показано на рис. 2.3.

4. Правою кнопкою миші клацніть по гілці стрілки управління роботи "Збирання і тестування комп'ютерів" і перейменуйте її на "Правила складання і тестування" (рис. 2.4).

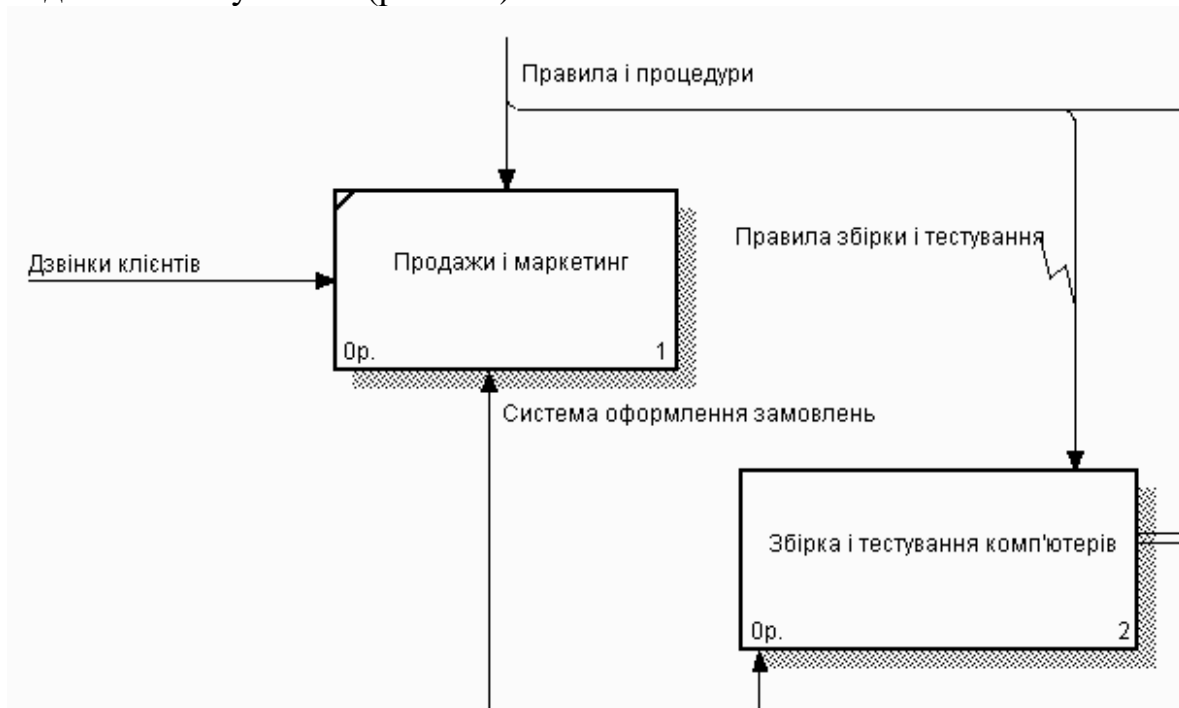

Рис. 2.4 - Стрілка "Правила складання і тестування"

Внесіть визначення для нової гілки: "Інструкції по складанню, процедури тестування, критерії продуктивності і т. д." Правою кнопкою миші клацніть на гілку стрілки механізму роботи "Продажі та маркетинг" і перейменуйте її в "Систему оформлення замовлень".

5. Альтернативний метод внесення імен та властивостей стрілок - використання словника стрілок (виклик словника - меню Dictionary / Arrow). Якщо внести ім'я та властивості стрілки в словник, її можна буде внести в діаграму пізніше. Стрілку не можна видалити зі словника, якщо вона використовується на будь-якій діаграмі. Якщо видалити стрілку з діаграми, зі словника вона не видаляється. Ім'я та опис такої стрілки можна буде викорисовувати в подальшому. Щоб додати стрілки необхідно перейти в кінець списку і клацнути правою кнопкою по останньому рядку. Виникає новий рядок, в якій потрібно внести ім'я і властивості стрілки.

6. Створіть нові внутрішні стрілки так, як показано на рис. 2.5.

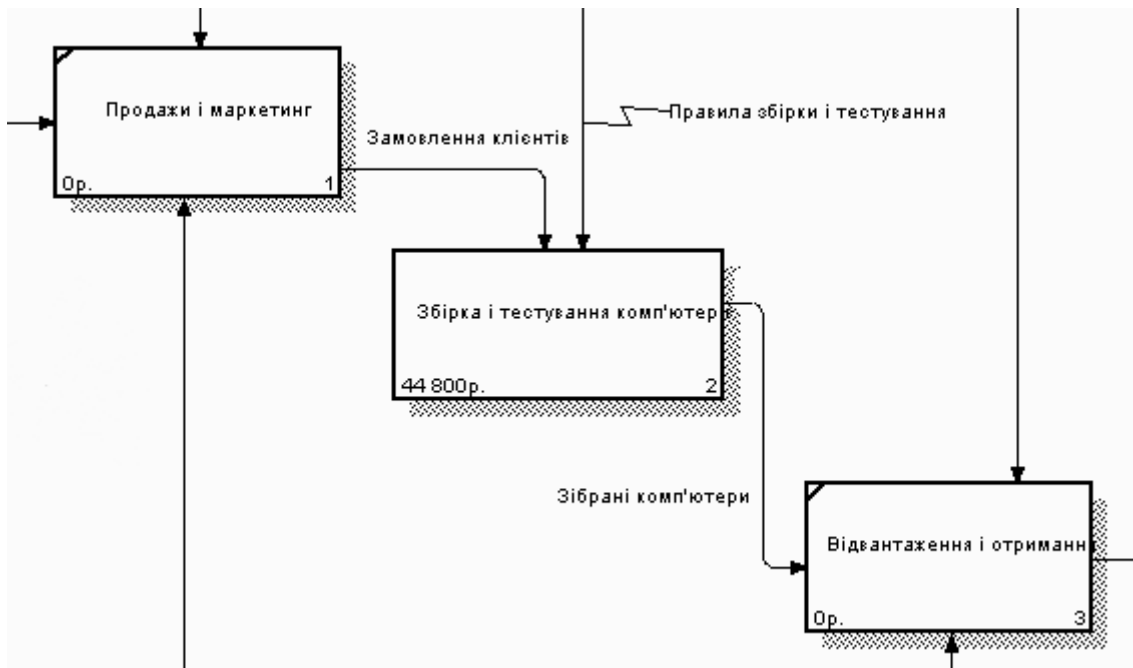

Рис. 2.5-Внутрішні стрілки діаграми А0

7. Створіть стрілку зворотного зв'язку (з управління) "Результати складання і тестування", що йде від роботи "Збирання і тестування комп'ютерів" до роботи "Продажі та маркетинг". Змініть стиль стрілки (товщина ліній) і встановіть опцію Extra Arrowhead (з контекстного меню). Методом drag & drop перенесіть імена стрілок так, щоб їх було зручніше читати. Якщо необхідно, встановіть Squiggle (з контекстного меню). Результат змін зображений на рис.2.6.

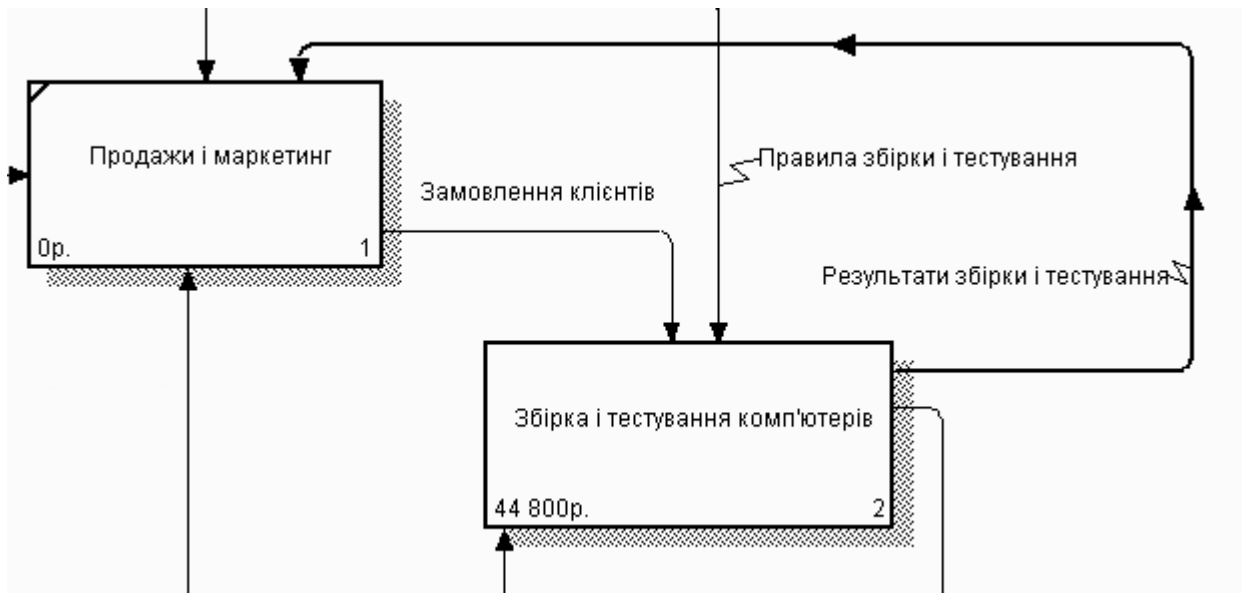

Рис. 2.6-Результат редагування стрілок на діаграмі А0

8. Створіть нову граничну стрілку виходу "Маркетингові матеріали, що виходить з роботи" Продажі та маркетинг ". Ця стрілка автоматично не

потрапляє на діаграму верхнього рівня і має квадратні дужки на наконечнику: . Клацніть правою кнопкою миші по квадратних дужках і виберіть пункт меню Arrow Tunnel У діалозі Border Arrow Editor виберіть опцію Resolve it to Border Arrow. Для стрілки "Маркетингові матеріали" виберіть опцію Trim з контекстного меню. Результат виконання вправи 2 показаний на рис. 2.7.

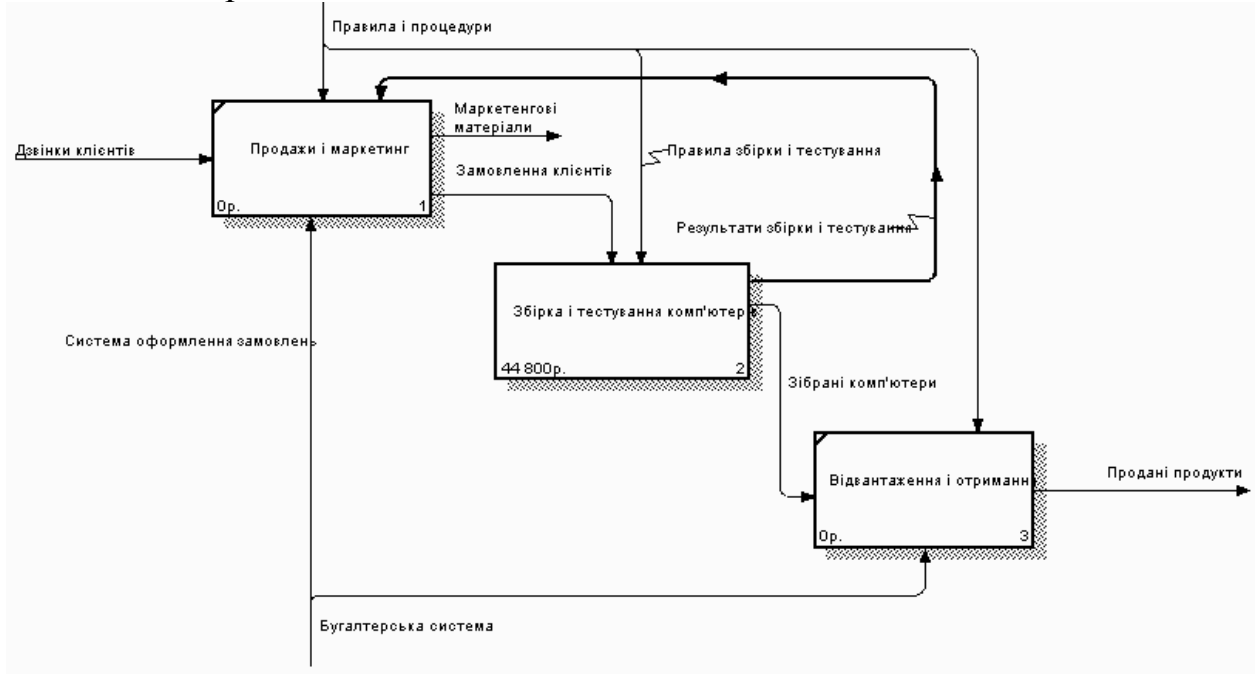

Рис. 2.7- Результат виконання вправи 2 - діаграма А0

Вправа 3 Створення діаграми декомпозиції А2.

Декомпозуємо роботу "Збирання і тестування комп'ютерів".

Короткий опис предметної області

У результаті проведення експертизи отримана наступна інформація. Виробничий відділ отримує замовлення клієнтів від відділу продажів по мірі їх надходження. Диспетчер координує роботу складальників, сортує замовлення, групує їх і дає вказівку на відвантаження комп'ютерів, коли вони готові. Кожні 2 години диспетчер групує замовлення - окремо для настільних комп'ютерів і ноутбуків - і направляє на ділянку складання. Співробітники ділянки збірки збирають комп'ютери згідно специфікаціям замовлення та інструкцій зі складання. Коли група комп'ютерів, відповідає групі замовлень, зібрана, вона прямує на тестування. Тестувальники тестують кожен комп'ютер і у разі необхідності замінюють несправні компоненти. Тестувальники направляють результати тестування диспетчеру, який на підставі цієї інформації приймає рішення про передачу комп'ютерів, відповідних групі замовлень, на відвантаження.

Хід роботи

1. На основі цієї інформації внесіть нові роботи та стрілки (табл. 3.1 і 3.2).

Таблиця 3.1. Роботи діаграми декомпозиції A2

Назва роботи (Activity Name)	Визначення роботи (Activity Definition)
Відслідковування розкладу та керування збіркою та тестуванням	Перегляд замовлень, встановлення розкладу виконання замовлень, перегляд результатів тестування, формування груп замовлень на збирання та відгрузку.
Збірка настільних комп'ютерів	Збирання настільних комп'ютерів згідно з інструкціями та настановами диспетчера.
Збірка ноутбуків	Збирання ноутбуків згідно з інструкціями та настановами диспетчера.
Тестування комп'ютерів	Тестування комп'ютерів та компонентів. Заміна непрацюючих компонентів.

Таблиця 3.2. Стрілки діаграми декомпозиції A2

Назва стрілки (Arrow Name)	Джерело стрілки (Arrow Source)	Тип джерела стрілки (Arrow Source Type)	Призначення стрілки (Arrow Dest.)	Тип призначення стрілки (Arrow Dest. Type)
Диспетчер	Персонал виробничого відділу		Відстежування розкладу та управління збіркою та тестуванням	Mechanism
Замовлення клієнтів	Кордон діаграми	Control	Відстежування розкладу та управління збіркою та тестуванням	Control
Замовлення на настільні комп'ютери	Відстежування розкладу та управління збіркою та тестуванням	Output	Збирання настільних комп'ютерів	Control
Замовлення на ноутбуки	Відстежування розкладу та управління збіркою та тестуванням	Output	Збирання ноутбуків	Control
Компоненти	“Tunnel”	Input	Збирання настільних комп'ютерів	Input

			Збирання ноутбуків	Input
			Тестування комп'ютерів	Input
Настільні комп'ютери	Збирання настільних комп'ютерів	Output	Тестування комп'ютерів	Input
Ноутбуки	Збирання ноутбуків	Output	Тестування комп'ютерів	Input
Персонал виробничого відділу	“Tunnel”	Mechanism	Збирання настільних комп'ютерів	Mechanism
			Збирання ноутбуків	Mechanism
Правила збірки та тестування	Кордон діаграми		Збирання настільних комп'ютерів	Control
			Збирання ноутбуків	Control
			Тестування комп'ютерів	Control
Результати збірки та тестування	Збирання настільних комп'ютерів	Output	Кордон діаграми	Output
	Збирання ноутбуків	Output		
	Тестування комп'ютерів	Output		
Результати тестування	Тестування комп'ютерів	Output	Відстежування розкладу та управління збіркою та тестуванням	Input
Зібрані комп'ютери	Тестування комп'ютерів	Output	Кордон діаграми	Output
Тестер	Персонал виробничого відділу		Тестування комп'ютерів	Mechanism
Вказівка щодо передання комп'ютерів на відгрузку	Відстежування розкладу та управління збіркою та тестуванням	Output	Тестування комп'ютерів	Control

2. Тунелюйте і зв'яжіть на верхньому рівні граничні стрілки, якщо це необхідно. Результат виконання вправи 3 показаний на рис. 3.1.

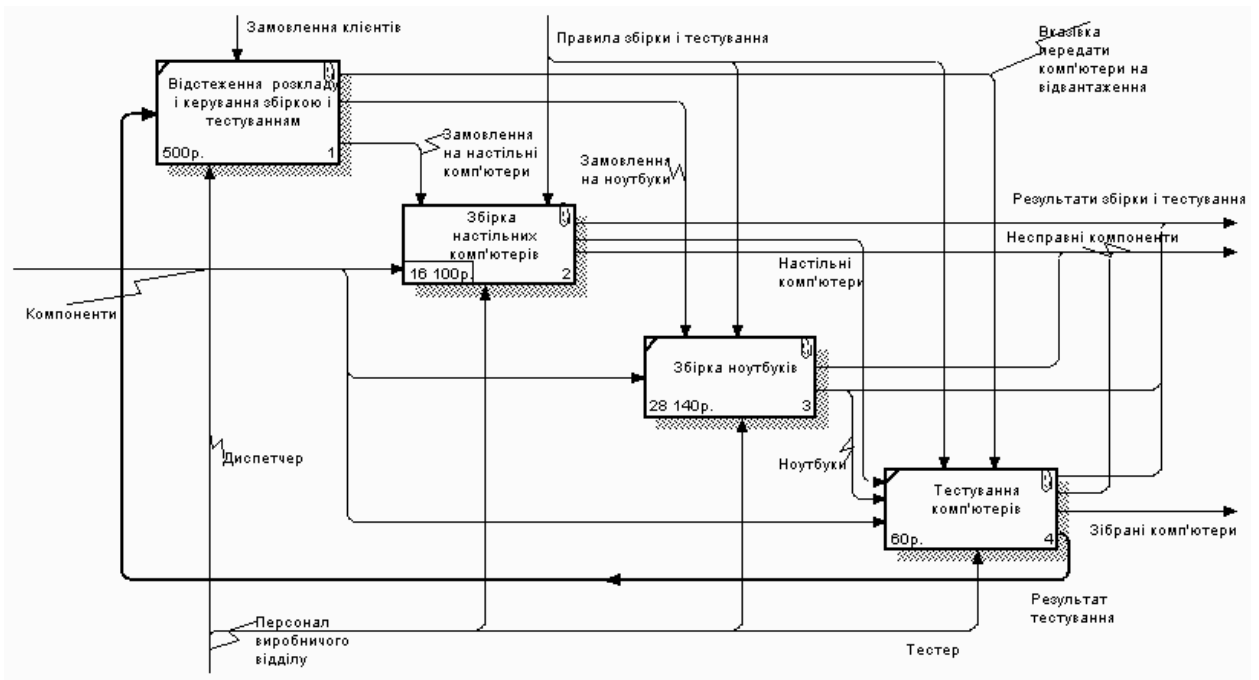

Рис. 3.1-Результат виконання вправи 3

Контрольні запитання

1. Поняття «декомпозиції» для діаграм?
2. Процес створення стрілок зворотного зв'язку?
3. Поясніть таблицю «Стрілки діаграми декомпозиції» враховуючи короткий опис предметної області.
4. Опишіть процес тунелювання стрілок.

Лабораторна робота № 3

Створення діаграми вузлів та створення FEO діаграми

Мета роботи: створити діаграму дерева вузлів FEO діаграму для моделі створеної в попередніх лабораторних роботах.

Вправа 4

Хід роботи

1. Виберіть меню Diagram / Add Node Tree. У першому діалозі гіді Node Tree Wizard внесіть ім'я діаграми, вкажіть діаграму кореня дерева і кількість рівнів (рис.4.1).

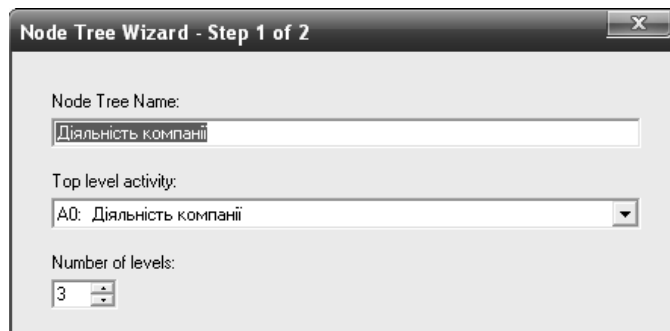

Рис.4.1-Перший діалог гіда Node Tree Wizard

2. У другому вікні виберіть опції, як на рис. 4.2.

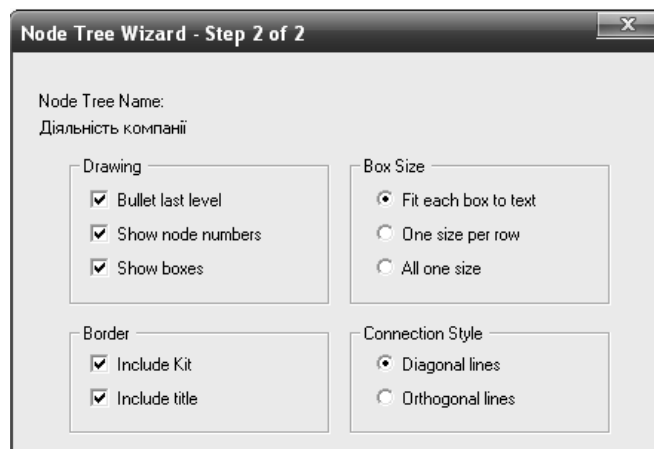

Рис. 4.2-Другий діалог гіда Node Tree Wizard

Клацніть по Finish. Створюється діаграма дерева вузлів. Результат можна подивитися на рис.4.3.

Рис. 4.3- Діаграма дерева вузлів

Діаграму дерева вузлів можна модифікувати. Нижній рівень може бути відображений не у вигляді списку, а у вигляді прямокутників, так само як і верхні рівні.

Для модифікації діаграми правою кнопкою миші клацніть по вільному місцю, не зайнятого об'єктами, виберіть меню Node tree Diagram Properties і у вкладці Style діалогу Node Tree Properties відключіть опцію Bullet Last Level. Клацніть по ОК. Результат показаний на рис. 4.4.

Рис. 4.4-Результат виконання вправи 4

Вправа 5 Створення FEO діаграми

Хід роботи

Припустимо, що при обговоренні бізнес-процесів виникла необхідність детально розглянути взаємодію роботи "Збирання і тестування комп'ютерів" з іншими роботами. Щоб не псувати діаграму декомпозиції, створіть FEO-діаграму, на якій будуть тільки стрілки роботи "Збирання і тестування комп'ютерів".

1. Виберіть пункт меню Diagram / Add FEO Diagram.
2. У діалозі Add New FEO Diagram виберіть тип і внесіть ім'я діаграми FEO. Клацніть по ОК.
3. Для визначення діаграми перейдіть у Diagram / Diagram Properties і у вкладці Diagram Text внесіть визначення.
4. Видаліть зайві стрілки на діаграмі FEO. Результат показаний на рис. 5.1.

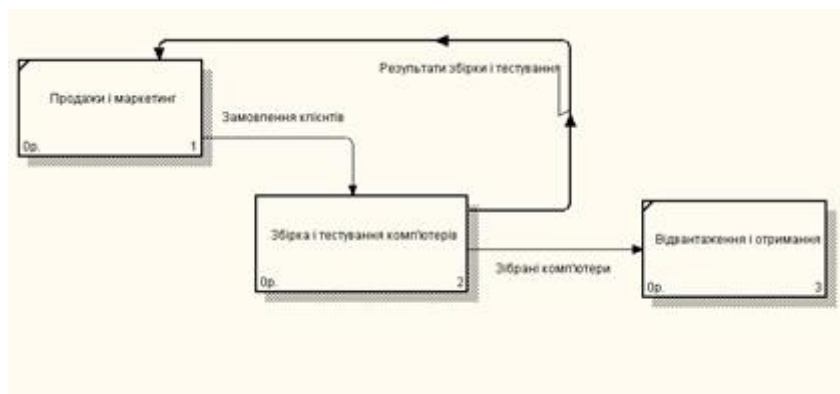

Рис. 5.1-Діаграма FEO

Для переходу між стандартною діаграмою, деревом вузлів і FEO використовуйте кнопку на палітрі інструментів.

Контрольні запитання

1. Чим відрізняється стандартна діаграма від FEO діаграми?
2. Поясніть поняття «дерево вузлів»?
3. З якою метою створюють дерево вузлів при розробці функціональної моделі?

Лабораторна робота № 4

Розщеплення і злиття моделей

Мета роботи: Набути умінь та навичок при виконанні процесу розщеплення і злиття створеної функціональної моделі.

Вправа 6.1 Розщеплення моделі

Хід роботи

1. Перейдіть на діаграму A0. Правою кнопкою миші клацніть по роботі "Збирання і тестування комп'ютерів" і виберіть Split model.
2. У діалозі Split Option внесіть ім'я нової моделі "Збирання і тестування комп'ютерів ", встановіть опції, як на малюнку, і клацніть по ОК (рис. 6.1).

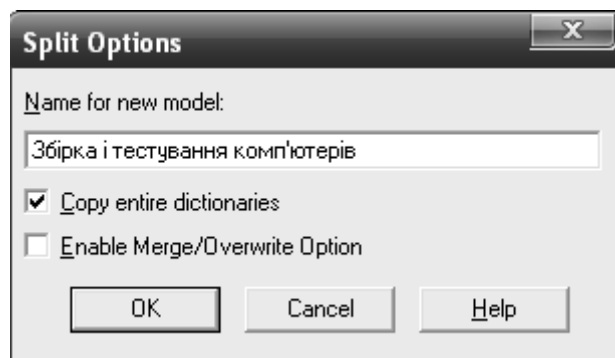

Рис. 6.1-Діалог Split Option

Подивіться на результат: у Model Explorer з'явилася нова модель, а на діаграмі АТ моделі "Діяльність компанії" з'явилася стрілка виклику "Збирання і тестування комп'ютерів".

3. Створіть у моделі "Збирання і тестування комп'ютерів" нову стрілку "Несправні компоненти". На діаграмі АТ це буде гранична стрілка виходу, на діаграмі АТ - гранична стрілка виходу від робіт "Збірка настільних комп'ютерів", "Тестування комп'ютерів " і " Збірка ноутбуків ".

Вправа 6.2 Злиття моделі

1. Перейдіть на діаграму АТ моделі "Діяльність компанії".
2. Правою кнопкою миші клацніть по роботі "Збирання і тестування комп'ютерів" і виберіть Merge model.
3. У діалозі Merge Model увімкніть опцію Cut / Paste entire dictionaries і клацніть по ОК.

Подивіться на результат. У Model Explorer видно, що дві моделі злилися. Модель "Збирання і тестування комп'ютерів" залишилася і може бути збережена в окремому файлі. На діаграмі А0 моделі "Діяльність компанії" зникла стрілка виклику "Збирання і тестування І комп'ютерів". З'явилася нерозв'язана гранична стрілка "Несправні компоненти". Направте цю стрілку до входу роботи "Відвантаження; і отримання".

Контрольні запитання

1. Пояснити процес розщеплення моделей
2. Пояснити процес злиття моделей
3. Пояснити поняття нерозв'язана гранична стрілка
4. Діаграми IDEF0: контекстна діаграма, діаграми декомпозиції, діаграми дерева вузлів, діаграми тільки для експозиції (FEO).

Лабораторна робота № 5

Створення діаграми IDEF3 та створення сценарію

Мета роботи: Набути умінь та навичок при створенні діаграми IDEF3 та створенні сценарію для попередньо розробленої функціональної моделі

Вправа 7 Створення діаграми IDEF3

Хід роботи

1. Перейдіть на діаграму А2 і виконайте декомпозицію роботи "Збірка настільних комп'ютерів". У діалозі Activity Box Count (рис.7.1) встановіть число робіт 4 і нотацію IDEF3.

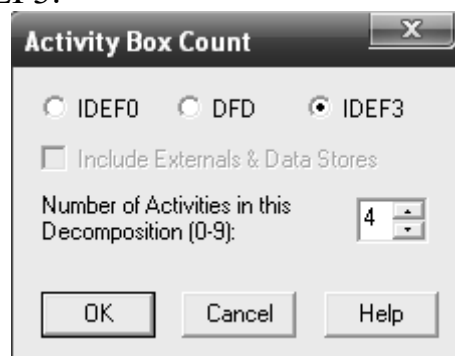

Рис. 7.1- Вибір нотації IDEF3 в діалозі Activity Box Count

Виникає діаграма IDEF3, що містить роботи (UOW). Правою кнопкою миші клацніть по роботі, виберіть у контекстному меню Name і внесіть ім'я роботи "Підготовка компонентів". Потім у вкладці Definition внесіть визначення "Готуються всі компоненти комп'ютера згідно специфікації замовлення".

2. У вкладці UOW внесіть властивості роботи (табл. 7.1).

Таблиця 7.1. Властивості UOW

Objects	Компоненти: вінчестери, корпуси, материнські плати, відео карти, звукові карти, дисководи CD-ROM та флопі, модеми, програмне забезпечення.
Facts	Доступні операційні системи: Windows 98, Windows NT, Windows 2000
Constrains	Встановлення модему передбачає встановлення додаткового програмного забезпечення.

3. Внесіть в діаграму ще 3 роботи (кнопка).

Внесіть імена робіт:

- Установка материнської плати і вінчестера;
- Встановлення модему;
- Установка дисководу CD-ROM;
- Установка флопі-дисководу;
- Інсталяція операційної системи;
- Інсталяція додаткового програмного забезпечення.

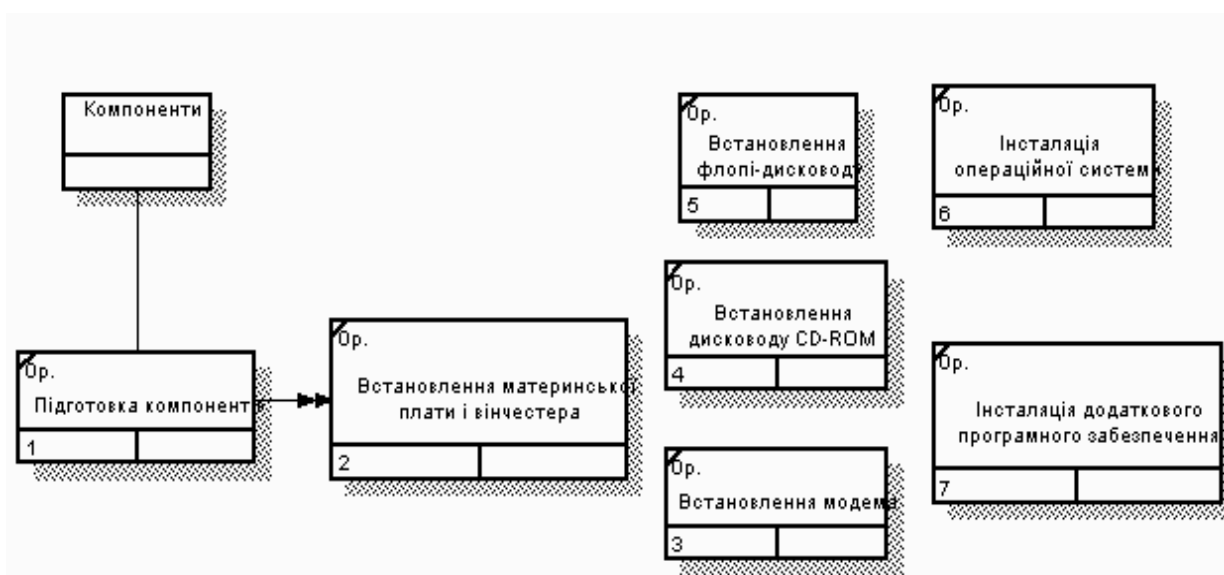

Рис. 7.2-Результат створення VOW і об'єкта посилання

4. За допомогою кнопки Палітри інструментів створіть об'єкт посилання. Внесіть ім'я об'єкта зовнішнього посилання "Компоненти". Зв'яжіть стрілкою об'єкт посилання і роботу "Підготовка компонентів".

5. Зв'яжіть стрілкою роботи "Підготовка компонентів" (вихід) та "Установка материнської плати і вінчестера". Змініть стиль стрілки на Object Flow.

У IDEF3 ім'я стрілки може бути відсутнім, хоча VPwin показує відсутність імені як помилку. Результат показаний на рис. 7.2.

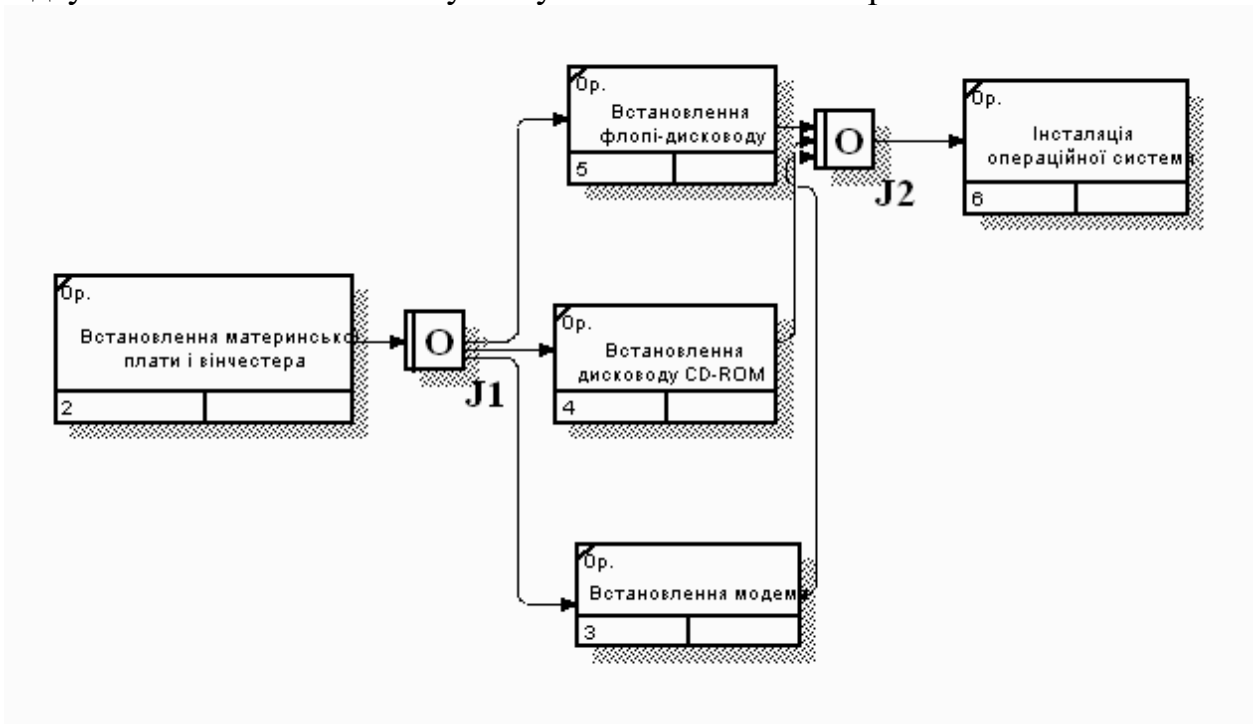

Рис. 7.3-Діаграма IDEF3 після створення перехресть

6. За допомогою кнопки На палітрі інструментів внесіть два перехрестя типу "асинхронне або" і зв'яжіть роботи з перехрестями, як показано на рис. 7.3.

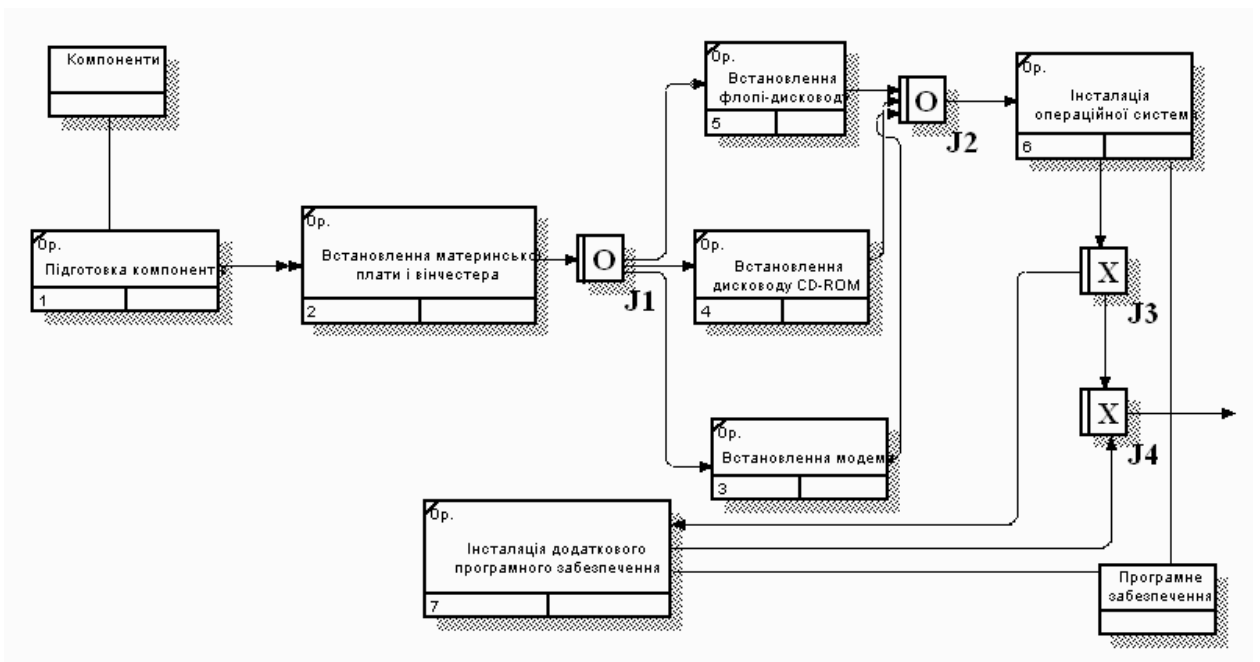

Рис. 7.4-Результат виконання вправи 7

7. Правую кнопку клацніть по перехрестю для розгалуження (fan-out), виберіть Name і внесіть ім'я "Компоненти, необхідні в специфікації замовлення".

Створіть два перехрестя типу виключає "АБО" і зв'яжіть роботи, як показано на рис. 7.4.

Вправа 8 Створення сценарію

Хід роботи

1. Виберіть пункт меню Diagram / Add IDEF3 Scenario.

Створіть діаграму сценарію на основі діаграми IDEF3 "Збірка настільних комп'ютерів" (A22.1).

2. Видаліть елементи, що не входять в сценарій (рис. 8.1).

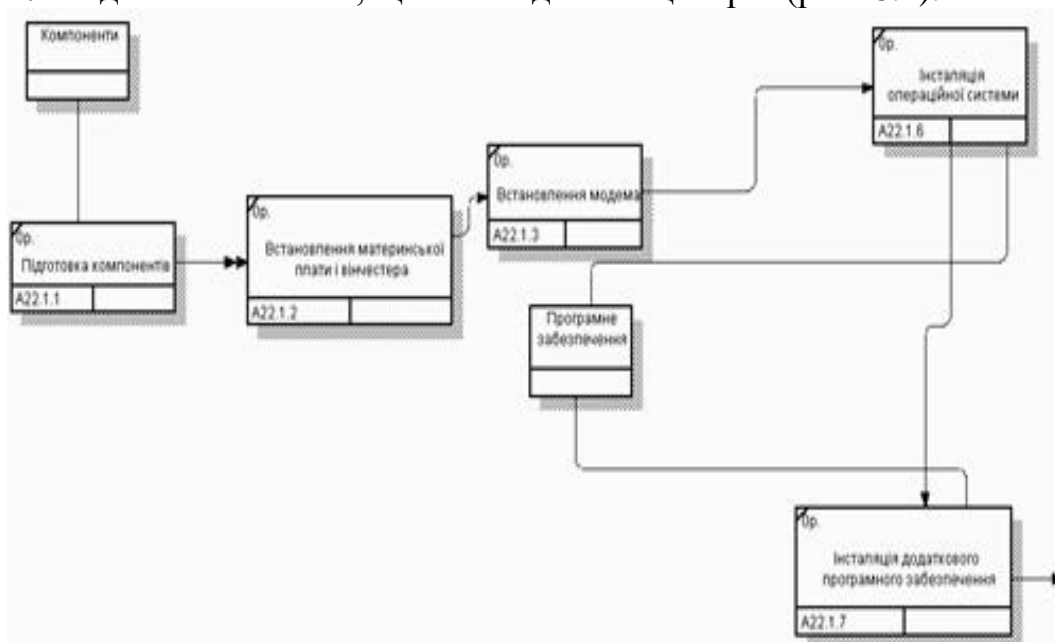

Рис. 8.1-Результат виконання вправи 8

Контрольні запитання

1. Нумерація робіт і діаграм.
2. Каркас діаграми.
3. Проектування екранних форм електронних документів.
4. Інформаційна база і способи її організації.

Лабораторна робота № 6

Вартісний аналіз (Activity Based Costing). Використання категорій UDP

Мета роботи: виконати вартісний аналіз моделі, що розробляється в грошових та часових одиницях.

Вправа 9

Хід роботи

У діалозі Model Properties (викликається з меню Mode / Model Properties) у вкладці ABC Units (рис. 9.1) встановіть одиниці виміру грошей і часу - рублі і години.

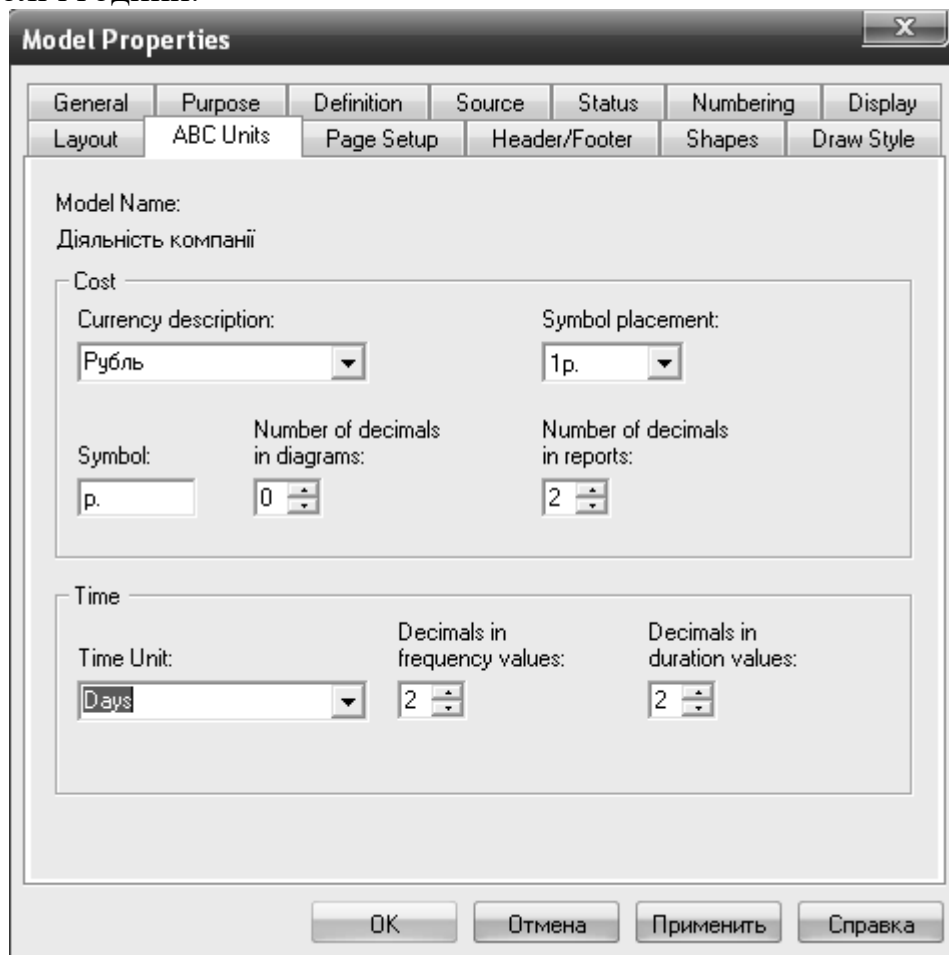

Рис. 9.1-Вкладка ABC Units діалогу Model Properties

1. Перейдіть в Dictionary / Cost Center і в діалозі Cost Center Dictionary внесіть назву та визначення центрів витрат (табл. 9.1).

Таблиця 9.1. Центри витрат ABC

Центр витрат	Визначення
Керування	Витрати на керування, пов'язані з складанням графіку робіт, формуванням партій комп'ютерів, контролем за збіркою та тестуванням
Робоча сила	Витрати на оплату робітників, зайнятих збиранням та тестуванням комп'ютерів
Компоненти	Витрати на закупку компонентів.

Для відображення вартості кожної роботи в нижньому лівому кутку прямокутника перейдіть в меню Model / Model Properties і у вкладці Display діалогу Model Properties увімкніть опцію ABC Data (рис. 9.2).

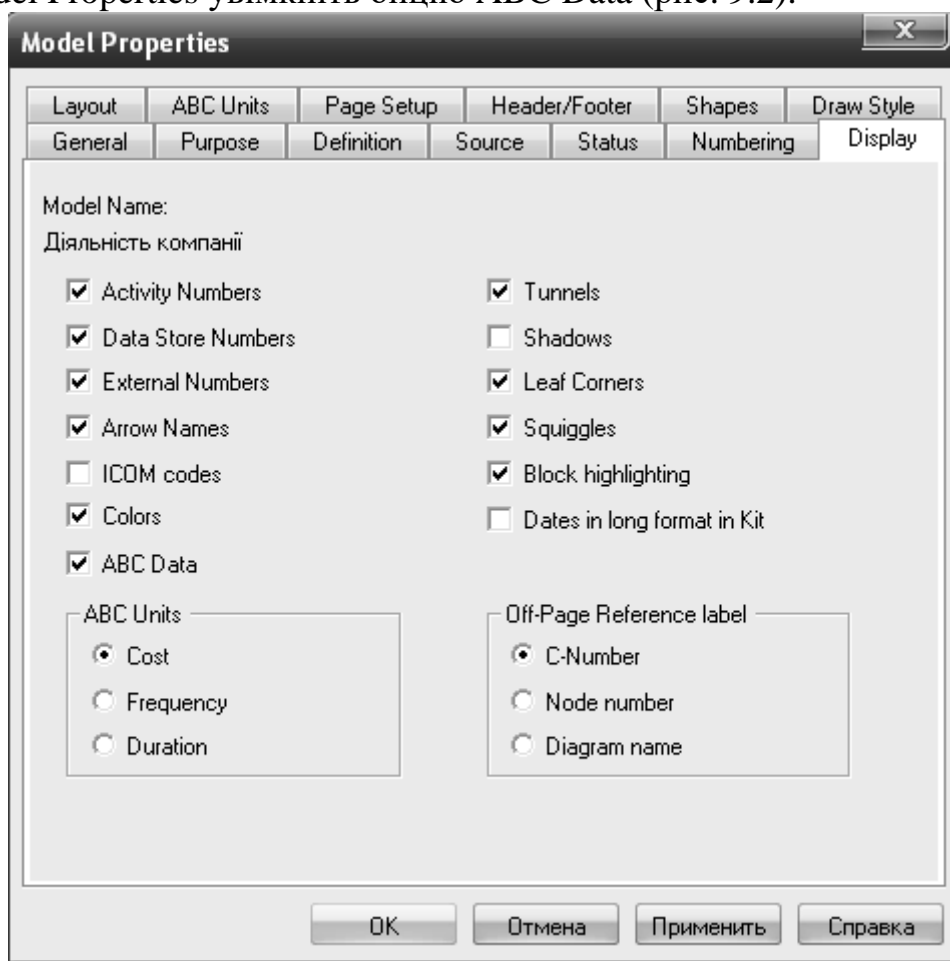

Рис. 9.2-Вкладка Display діалогу Model Properties

Для відображення частоти або тривалості роботи перемкніть радіокнопки в групі ABC Units.

Для призначення вартості роботі слід клацнути по ній правою кнопкою миші і вибрати в контекстному меню Cost (рис. 9.3).

2. Для робіт на діаграмі A2 внесіть параметри ABC (табл. 9.2).

Таблиця 9.2. Вартості робіт на діаграмі A2

Назва роботи (Activity Name)	Центр витрат (Cost Center)	Сумма центру затрат (Cost Center Cost) t, руб	Тривалість, днів (Duration), день	Частота (Frequency)
Відслідковування розкладу та	Керування	500,00	1,00	1,00

керування збіркою та тестуванням				
Збірка настільних комп'ютерів	Робоча сила	100,00	1,00	12,00
	Компоненти	16000,00		
Збірка ноутбуків	Робоча сила	140,00	1,00	20,00
	Компоненти	28000,00		
Тестування комп'ютерів	Робоча сила	60,00	1,00	32,00

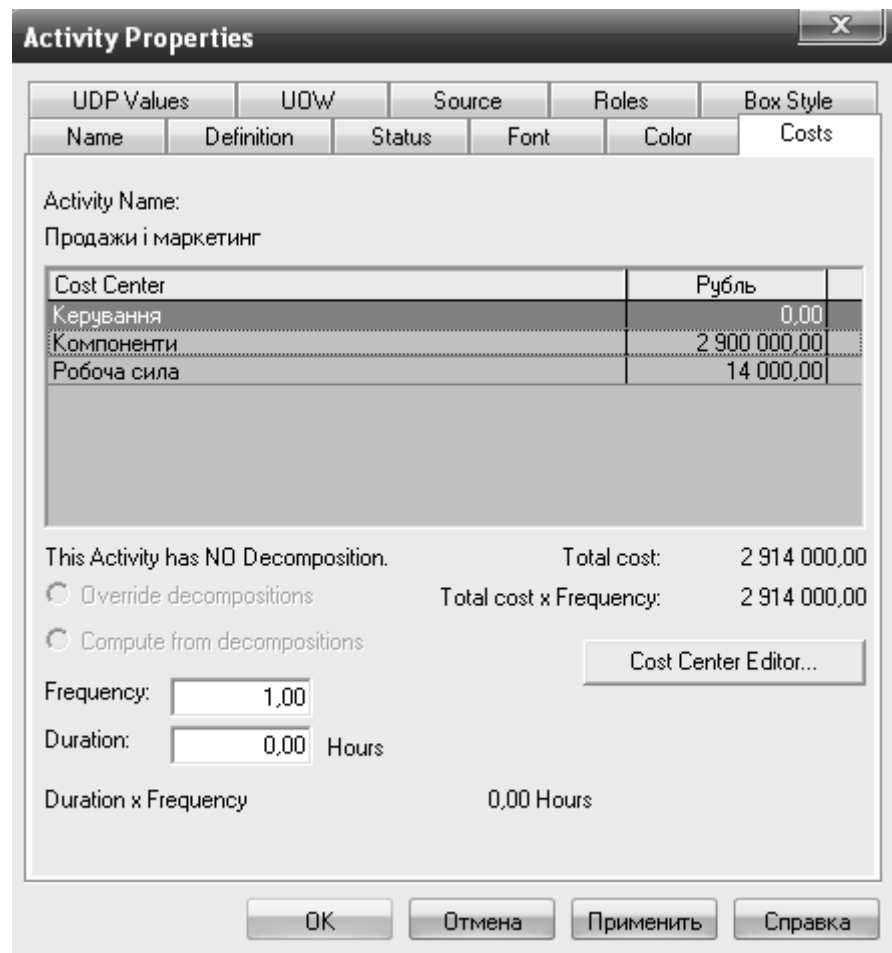

Рис. 9.3-Вкладка Cost діалогу Activity Properties 3.

Подивіться результат - вартість роботи верхнього рівня (рис. 9.4).

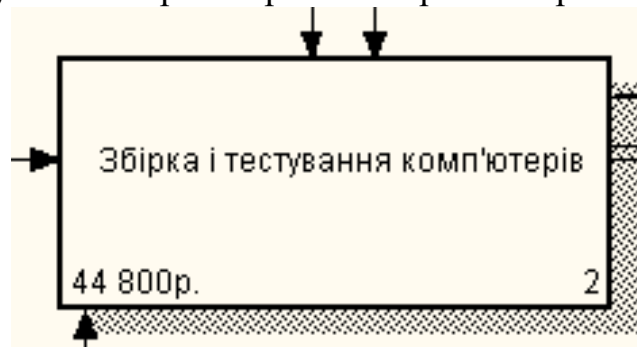

Рис. 9.4- Відображення вартості в нижньому лівому кутку прямокутника роботи

3. Згенеруйте звіт Activity Cost Report (рис. 9.5).

Activity Name	Activity Cost (Рубль)	Cost Center	Cost Center Cost (Рубль)
Збірка і тестування комп'ютерів	44 800,00	Керування	500,00
		Робоча сила	300,00
		Компоненти	44 000,00
Відстеження розкладу і керування збіркою і тестуванням	500,00	Керування	500,00
Збірка настільних комп'ютерів	16 100,00	Робоча сила	100,00
		Компоненти	16 000,00

Рис. 9.5-Звіт Activity Cost Report

Вправа 10 Використання категорій UDP

Хід роботи

1. Перейдіть в меню Dictionary / UDP Keywords і в діалозі UDP Keyword List внесіть ключові слова UDP (рис.10.1):

- Витрата ресурсів;
- Документація;
- Інформаційна система.

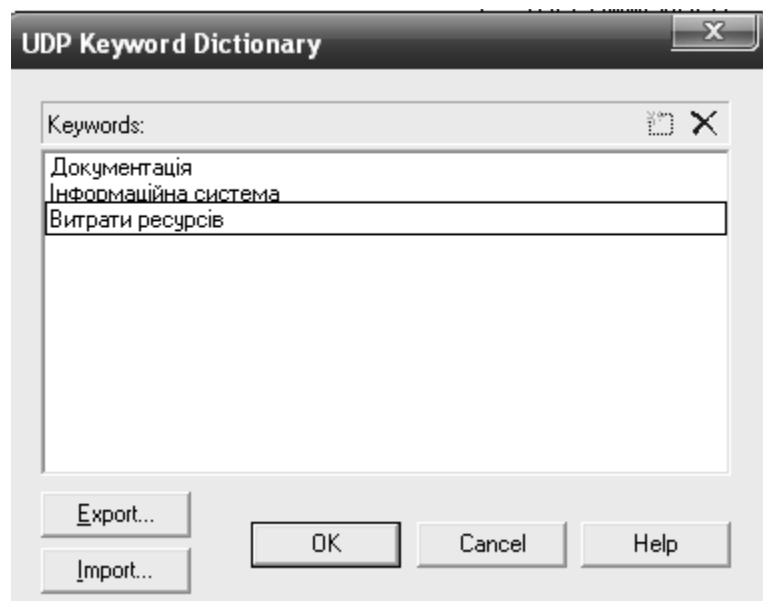

Рис.10.1- Словник ключових слів UDP

2. Створіть UDP. Для цього перейдіть в Dictionary / UDP і в словнику внесіть ім'я UDP, наприклад "Додаток".

3. Для UDP типу List необхідно в полі Value задати список значень. Для UDP - "Додаток". Внесіть значення "Модуль оформлення замовлень"(рис. 10.2).

Name	Definition	UDP Datatype	Settings	Value	Keyword
Витрата електроенергії		Text			Витрата ресурсів
Додаткова документація		Text			Документація
Додаток		Text			Документація ▼
Забруднення навколишнього серед		Text			
Історія змін		Text			Інформаційна система
		Text			

Рис. 10.2- Словник UDP

Потім внесіть інші значення відповідно до табл. 10.1. Для підключення до UDP ключового слова перейдіть до поля Keyword і клацніть по полю вибору.

Таблиця 10.1. Найменування і властивості UDP

Найменування UDP	Тип	Значення	Ключове слово
Додаток	Text List(Multiple Selection)	Модуль оформлення замовлень. Модуль створення та контролю розкладу виконання робіт. Модуль обліку комплектуючих та обладнання. Модуль процедур збірки та пошуку недоліків.	Інформаційна система
Додаткова документація	Command List	Winword.EXE sample1.doc Winword.EXE sample2.doc POWERPNT.EXE sample3.ppt	Документація
Історія змін	Paragraph Text		Документація
Забруднення навколишнього середовища	Text List (Single Selection)	Дуже високе Високе Середнє Низьке	
Витрати електроенергії	Real Number		Витрати ресурсів

4. Для призначення UDP роботі слід клацнути по ній правою кнопкою миші і вибрати в контекстному меню UDP. З'являється вкладка UDP Values діалогу Activity Properties (рис. 10.3).

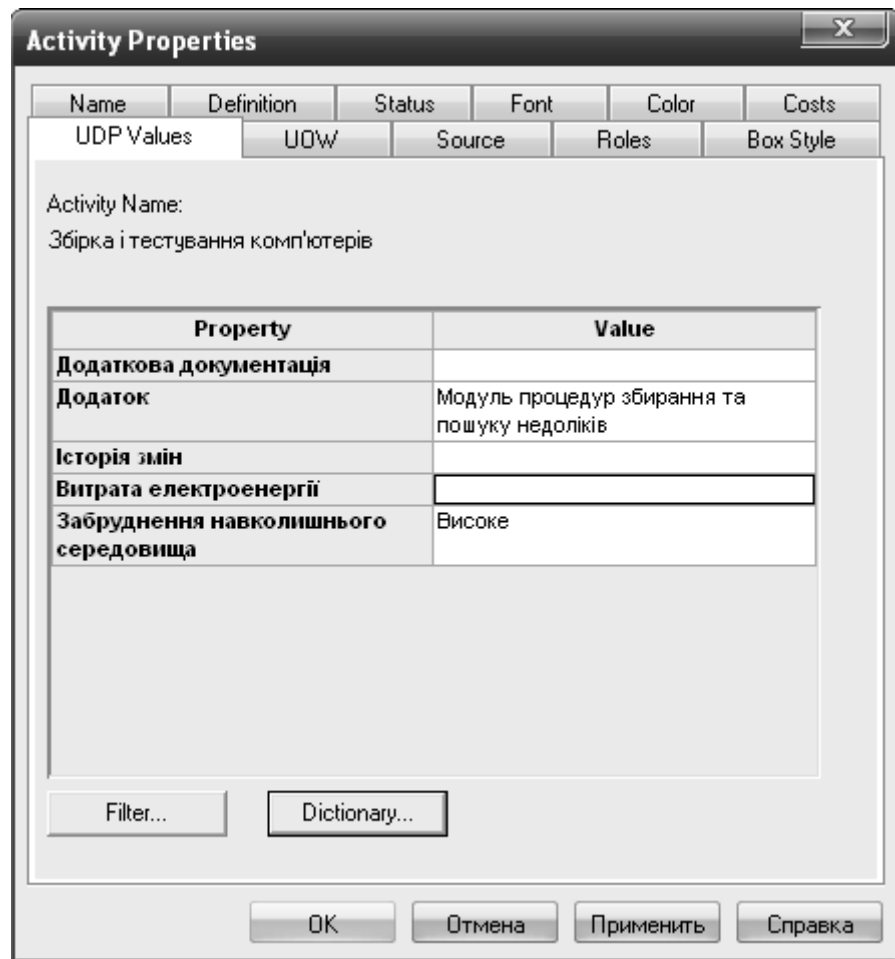

Рис. 10.3-Вкладка UDP Values діалогу Activity Properties

Внесіть значення UDP для робіт (таблиця 10.2).

Таблиця 10.2. Значення UDP

Назва роботи (Activity Name)	Додаткова документація	Додатки	Історія змін	Витрати електроенергії	Забруднення навколишнього середовища
Збірка настільних комп'ютерів		Модуль обліку комплектуючих та обладнання. Модуль процедур збирання і пошуку недоліків		20,00	Середнє
Збірка ноутбуків		Модуль обліку комплектуючих та обладнання. Модуль процедур збирання і пошуку недоліків		25,00	Середнє
Тестування		Модуль обліку		40,00	Середнє

комп'ютерів		комплектуючих та обладнання. Модуль процедур збирання пошуку недоліків			
Відстежування розкладу та керування збиранням та тестуванням	Winword.EXE sample2.doc	Модуль створення та контролю розкладу виконання робіт	Історія зміни специфікацій	10,00	Низьке

5. Після внесення UDP типу Command або Command List клацання по кнопці призведе до запуску програми.

6. У діалозі Activity Properties клацніть по кнопці Filter. У діалозі який з'явився - Diagram object UDP filter (рис. 10.4) відключіть ключові слова "Інформаційна система". Клацніть по ОК. У результаті в діалозі Activity Properties не будуть відображатися UDP з ключовими словами "Інформаційна система".

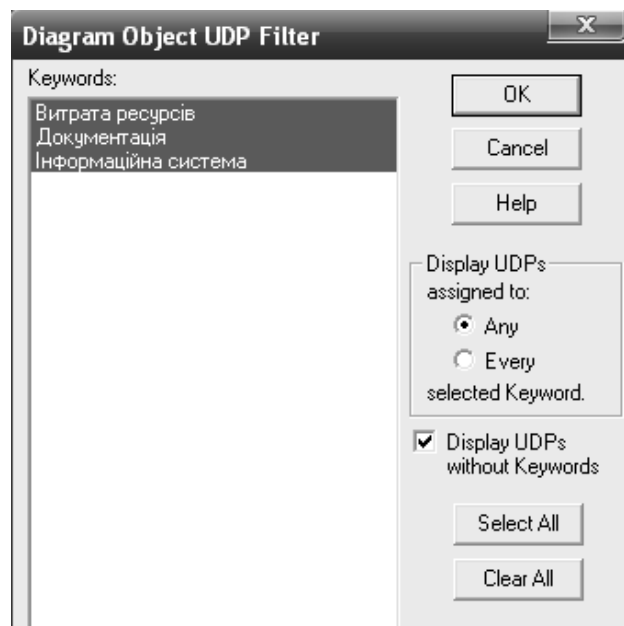

Рис. 10.4- Діалог Diagram object UDP filter

Відзначимо, що властивості UDP можна привласнити не лише роботам, але й стрілкам.

7. Подивіться звіт по UDP. Меню Tools / Report / Diagram Object Report.

Виберіть опції звіту:

Start from Activity: A2. Збирання і тестування комп'ютерів

Number of Levels: 2

User Defined Properties: Витрата електроенергії Report Format: RPTwin.

8. Клацніть по кнопці Report. У діалозі "Збереження файла" клацніть по кнопці "Зберегти".

Запускається генератор звітів RPTwin і з'являється діалог New Report. Виберіть тип звіту Columnar (рис. 10.5).

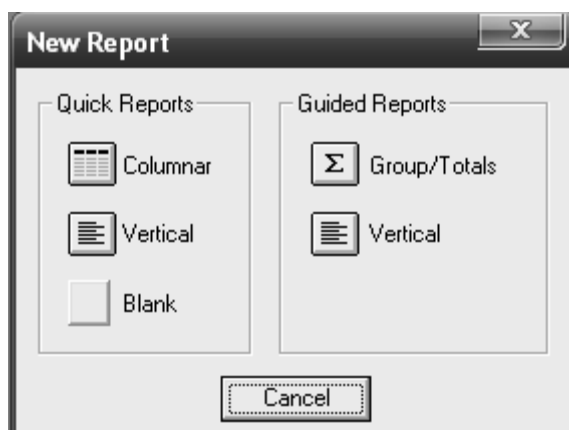

Рис. 10.5- Діалог New Report
Автоматично створюється шаблон звіту (рис. 10.6).

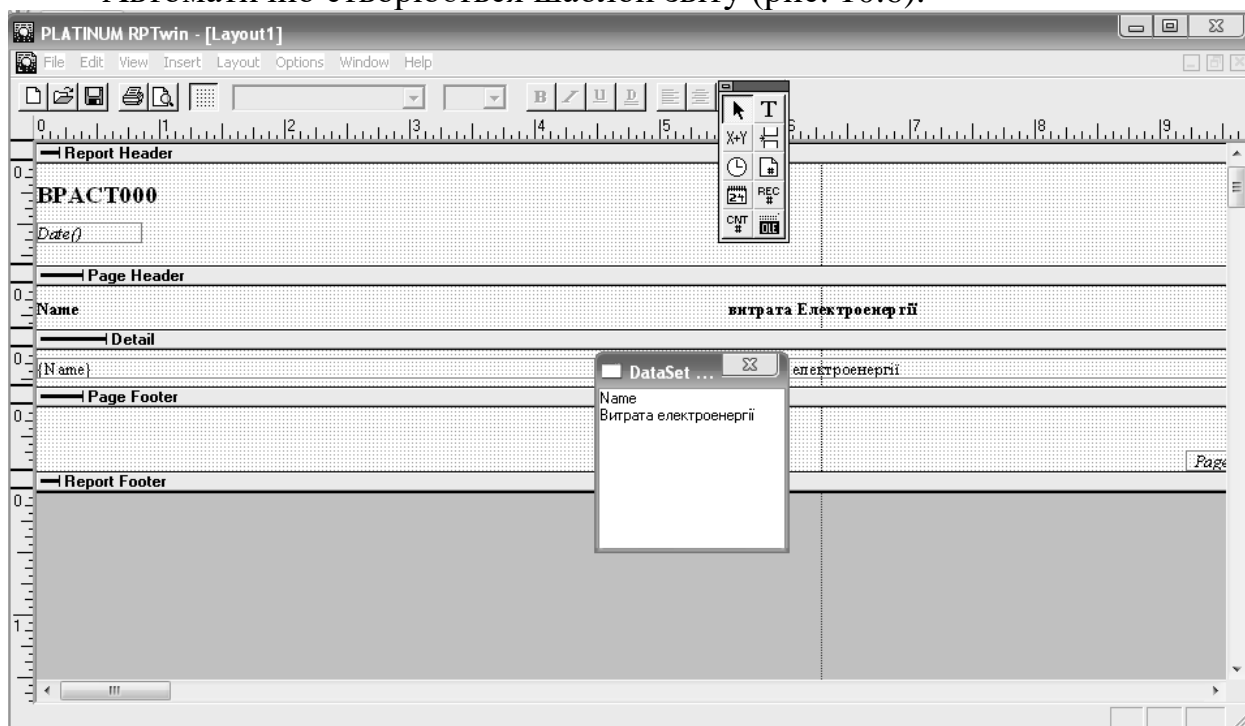

Рис. 10.6-Шаблон звіту в RPTwin

Натискання на кнопку дозволяє переглянути звіт. Відобразимо в звіті сумарну витрату електроенергії.

9. У меню Insert / Formula Field, потім перемістіть маркер в секцію звіту Page Footer, потім клацніть один раз. З'являється діалог Formula Editor (рис. 10.7).

Рис.10.7-Діалог Formula Editor

10. У полі Formula внесіть текст формули: Sum ({"Витрата електроенергії"})

11. Потім клацніть по ОК. Звіт показується у вікні перегляду (Рис. 4.10.8). У нижній частині сторінки розташовано підсумовуюче поле - результат обчислення формули (на рис. 10.8 не видно).

Name	вирата Ел
Збірка і тестування комп'ютерів	
Відстеження розкладу і керування збіркою і тестуванням	10.00
Збірка настільних комп'ютерів	20.00
Збірка ноутбуків	25.00
Тестування комп'ютерів	40.00

Рис. 10.8-Вікно перегляду звіту в RPTwin

Контрольні запитання

1. Поняття вартісного аналізу

2. Створення звіту з вартісного аналізу
3. Пояснити вкладку Cost діалогу Activity Properties 3
4. Діалог Formula Editor
5. Шаблон звіту в RPTwin

Лабораторна робота №7

Розщеплення моделі та злиття розщепленої моделі з вихідною моделлю

Мета роботи: набути умінь та навичок для злиття розщепленої моделі з вихідною моделлю.

Вправа 11 Розщеплення моделі

Хід роботи

1. Перейдіть на діаграму A0 і клацніть правою кнопкою миші по роботі "Відвантаження і отримання". У контекстному меню виберіть Split Model.

У діалозі Split Option встановіть опцію Enable Merge / Overwrite Option, внесіть ім'я нової моделі - "Відвантаження і отримання" і клацніть по ОК.

Зверніть увагу, що біля роботи "Відвантаження і отримання" з'явилася стрілка виклику. RPwin створив також нову модель "Відвантаження і отримання".

2. Внесіть властивості нової моделі:

—Time Frame: AS-IS;

—Purpose: Документувати роботу "Відвантаження і отримання";

—Viewpoint: Начальник відділу;

—Definition: Модель створюється для ілюстрації можливостей RPwin з розщеплення і злиття моделей

—Score: Роботи з отримання комплектуючих і відправці готової продукції.

3. Декомпозиуйте контекстну роботу на 3 роботи (табл. 11.1).

Таблиця 11.1. Декомпозиція роботи "Відвантаження і отримання"

Назва роботи (Activity Name)	Визначення роботи (Activity Definition)
Отримати комплектуючі	Фізично отримати комплектуючі та зробити відповідні записи в інформаційній системі
Доставити комплектуючі	Доставити комплектуючі складальникам та тестерам
Відгрузити товар та повернення	Відгрузити товар клієнтам та несправні компоненти (повернення) постачальникам

4. Зв'яжіть граничні стрілки, як показано на рис. 11.1.

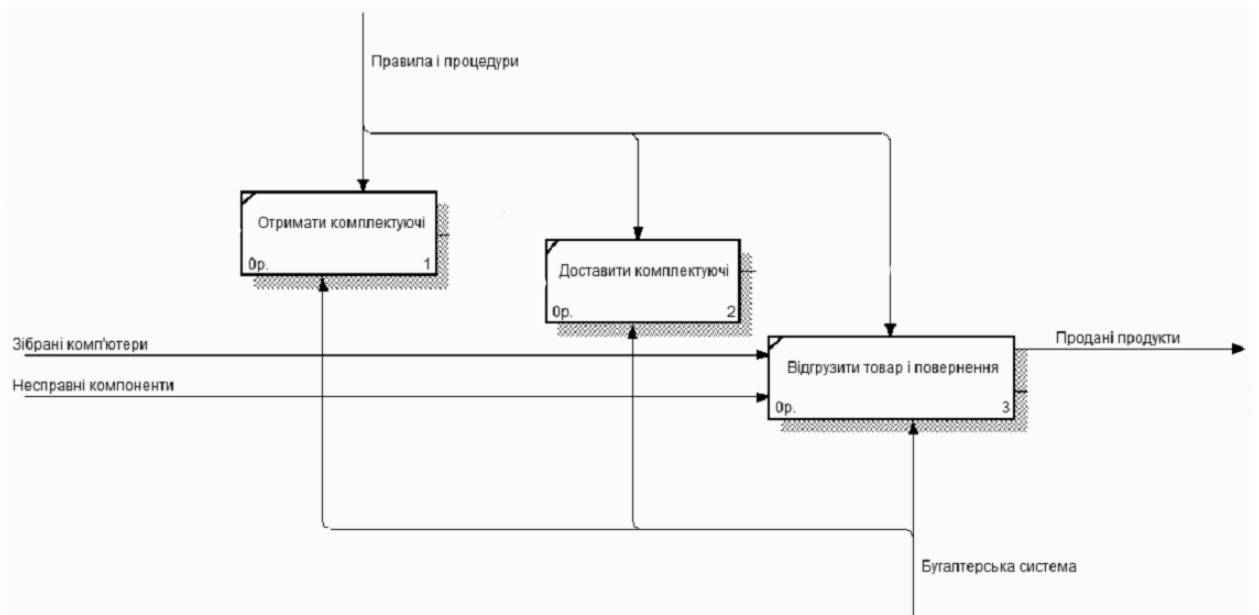

Рис. 11.1. Внутрішні стрілки на декомпозиції роботи "Відвантаження і отримання"

5. Внесіть наступні внутрішні і граничні стрілки (табл. 11 .2).

Таблиця 11.2. Внутрішні і граничні стрілки на декомпозиції роботи "Відвантаження і отримання"

Назва стрілки (Arrow Name)	Визначення роботи (Arrow Definition)
Повернення постачальнику	Несправні компоненти
Компоненти	Виберіть назву зі списку (словника)
Компонент від постачальника	
Перевірені компоненти	Перевірені та підготовлені для передачі складальникам та тестерам компоненти

6. Тунелюйте граничні стрілки (Resolve Border Arrow). Результат виконання вправи зображений на рис. 11.2.

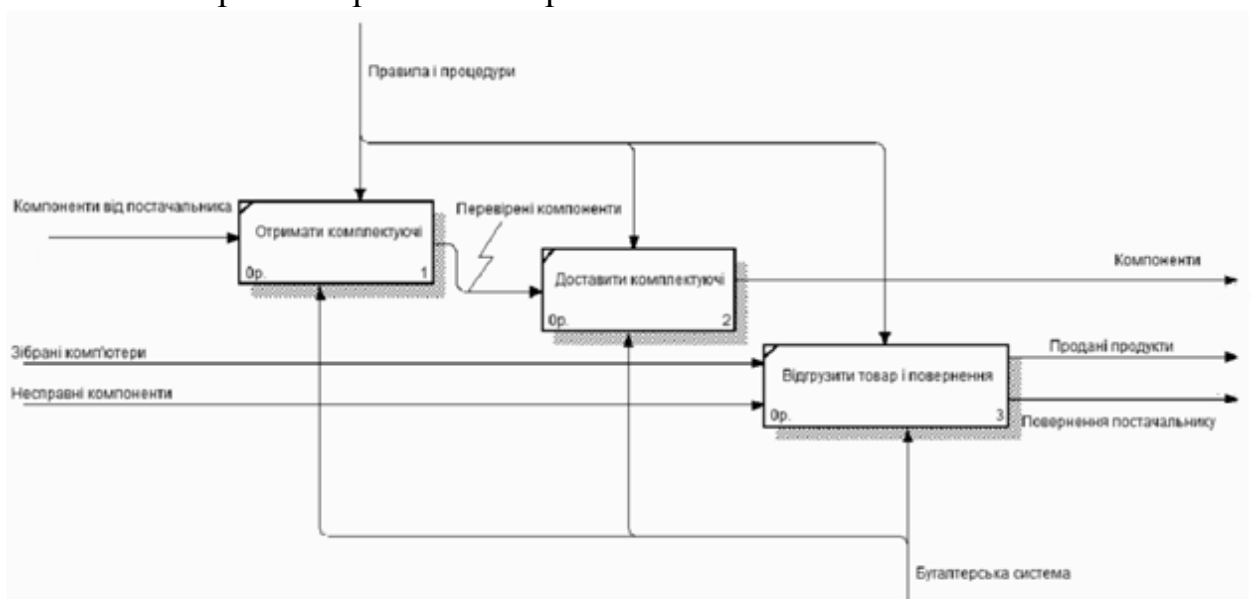

Рис. 11.2-Результат виконання вправи 11

Вправа 12 Злиття розщепленої моделі з вихідною моделлю

Хід роботи

1. Перейдіть в модель "Діяльність компанії". На діаграмі A0 клацніть правою кнопкою миші по роботі "Відвантаження і отримання". У контекстному меню виберіть Merge Model. У діалозі Merge Model встановіть опцію Cut / Paste entire dictionaries і клацніть по ОК.

Зверніть увагу, що біля роботи "Відвантаження і отримання" зникла стрілка виклику і з'явилася нова декомпозиція.

З'явилися нові стрілки з квадратними дужками. Тунельно ці стрілки (Resolve Border Arrow).

2. На діаграмі A0 тунельного і зв'яжіть стрілки на рис. 12.1.

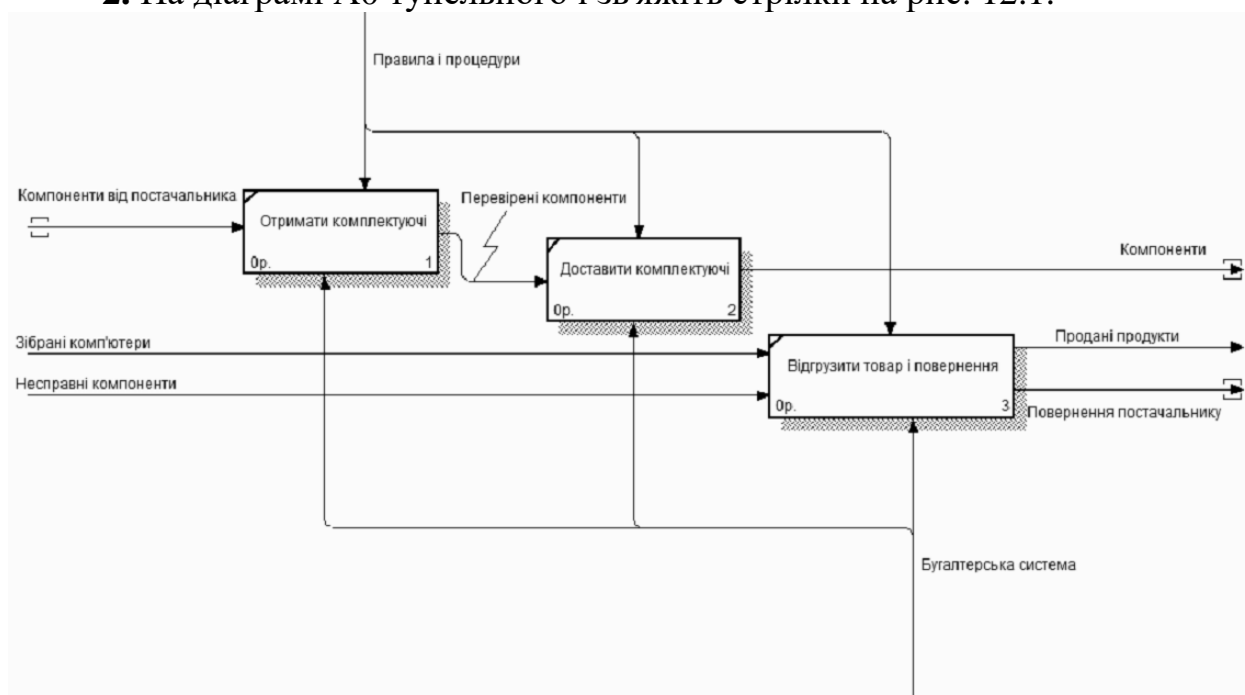

Рис. 12.1-Результат виконання вправи 12

Вправа 13 Копіювання робіт

Хід роботи

Копіювання робіт в іншу модель

1. Створіть нову модель "ТЕСТ". Декомпозуйте контекстну роботу в новій моделі, але не вносьте імена робіт.

2. Переключіть Model Explorer у вкладку Activity. У техніці drag & drop перенесіть яку-небудь роботу з моделі "Діяльність компанії" на діаграму декомпозиції моделі "ТЕСТ". У діалозі Continue with Merge? встановіть опцію Paste / Merge entire dictionaries і клацніть по ОК. У результаті робота з моделі "Діяльність компанії" копіюється на нову діаграму моделі "ТЕСТ".

Переміщення робіт в тій же самій моделі

Клацніть по роботі в моделі "ТЕСТ" і перемістіть роботу на місце неназваної роботи на іншій діаграмі. У діалозі Continue with Merge? клацніть по ОК. У результаті робота переноситься з однієї діаграми на іншу.

Контрольні запитання

1. Пояснити процес розщеплення моделей
2. Пояснити процес злиття моделей
3. Пояснити процес злиття розщепленої моделі з вихідною моделлю
4. Діаграми IDEF0: контекстна діаграма, діаграми декомпозиції, діаграми дерева вузлів, діаграми тільки для експозиції (FEO)
5. Процес копіювання робіт. Види.

Лабораторна робота № 8

Реінжиніринг бізнес-процесів.

Мета роботи: Набути умінь для створення моделі TO-BE на основі аналізу моделі AS-IS.

Вправа 14 Створення моделі TO-BE

Хід роботи

Модель TO-BE створюється на основі аналізу моделі AS-IS. Аналіз може проводитися як за формальними ознаками (відсутність виходів або управлінь у робіт, відсутність зворотних зв'язків і т. д.), так і за неформальним - на основі знань предметної області. Припустимо, в результаті аналізу приймається рішення реорганізувати функції виробництва і тестування комп'ютерів і залишити функціональності "Продажі та маркетинг" і "Відвантаження і отримання" поки без змін.

Прийнято рішення сформувати відділ дизайну, який повинен формувати конфігурацію комп'ютерів, розробляти корпоративні стандарти, підбирати прийнятних постачальників, розробляти інструкції по збірці, процедури тестування та усунення несправностей для всього виробничого відділу. Робота "Збирання і тестування комп'ютерів" має бути реорганізована і названа "Виробництво продукту". Будуть створені роботи "Розробити конфігурацію", "Планувати виробництво" і "Зібрати продукт".

Розглянемо нові ролі персоналу. Дизайнер повинен розробляти систему, стандарти на продукцію, документувати і передавати специфікації у відділ маркетингу та продажів. Він повинен визначати, які компоненти (апаратні і програмні) повинні закуповуватися для складання комп'ютерів, забезпечувати документацією і керувати процедурами складання, тестування та усунення неполадок. Функції диспетчера в роботі "Збирання і тестування комп'ютерів" повинні бути замінені на функції планувальника. Планувальник повинен обробляти замовлення клієнтів і генерувати замовлення на збірку, отримати комерційний прогноз з відділу маркетингу і формувати вимоги на

закупівлю компонентів і збирати інформацію від постачальників. Диспетчер повинен скласти розклад виробництва на підставі замовлень на складання, отриманих у результаті роботи "Планувати виробництво", отримувати копії замовлень клієнтів і відповідати за упаковку і комплектацію замовлених "комп'ютерів, що передаються в роботу" Відвантаження і отримання ".

14.1. Розщеплення і модифікація моделі

1. Змініть властивості моделі "Діяльність компанії":
  - Model Name: Пропонована модель компанії;
  - "Time Frame: TO-BE;
  - Purpose: Документувати пропоновані зміни бізнес-процесов компанії.
2. Перейменуйте роботу "Збирання і тестування комп'ютерів" в "Виробництво продукту". Розщепіть цю роботу в модель з тією ж назвою.
3. Модифікуйте відщеплену модель. Перемістіть роботу "Тестування комп'ютерів" з діаграми A0 "Виробництво продукції та "на діаграму A2.1" Збірка настільних комп'ютерів ".
4. Перейменуйте роботу "Збірка настільних комп'ютерів" на діаграмі A0 в "Збірку продукту".
5. Видаліть роботу "Збірка ноутбуків".
6. Перейменуйте стрілку "Замовлення на настільні комп'ютери" в "Замовлення на виготовлення ".
7. Перейменуйте "Відстеження розкладу і керування збиранням і тестування " в " Планування виробництва ".
8. Створіть роботу "Розробити конфігурацію".
9. Створіть гілку стрілки "Персонал виробничого відділу", назвіть її "Дизайнер" та направте як механізм щодо праці "Розроблена тать конфігурацію ".
10. Створіть стрілку "Стандарти на продукцію" і направте її від виходу "Розробити конфігурацію" до кордону діаграми. Тунелі- руйте цю стрілку (Resolve Border Arrow). Створіть гілку цієї стрілки, що йде до управління роботи "Планування виробництва" і назви ті її "Списком необхідних компонентів".
11. Видаліть стрілку "Правила складання і тестування". Створіть гілку стрілки "Стандарти на продукцію", що йде до управління роботи "Збірка продукту" і назвіть її "Правилами складання і тестування".
12. Перейменуйте стрілку "Диспетчер" у "Планувальника виробництва".
13. Додайте стрілку "Прогноз продажів" як граничну керуючу до роботи "Планування виробництва".
14. Додайте стрілку "Інформація від постачальника" як граничну керуючу до роботи "Планування виробництва".
15. Додайте стрілку "Замовлення постачальникові" як граничну стрілку виходу від роботи "Планування виробництва".

16. Тунелюйте ці стрілки (Resolve Border Arrow).

17. На діаграмі А-0 тунелюйте стрілку (Resolve Border Arrow)

"Зібрані комп'ютери" і зв'яжіть її на діаграмі АТ з виходом роботи "Збірка продукту".

Результат виконання першої частини вправи 14 наведено на рис. 14.1 і 14.2.

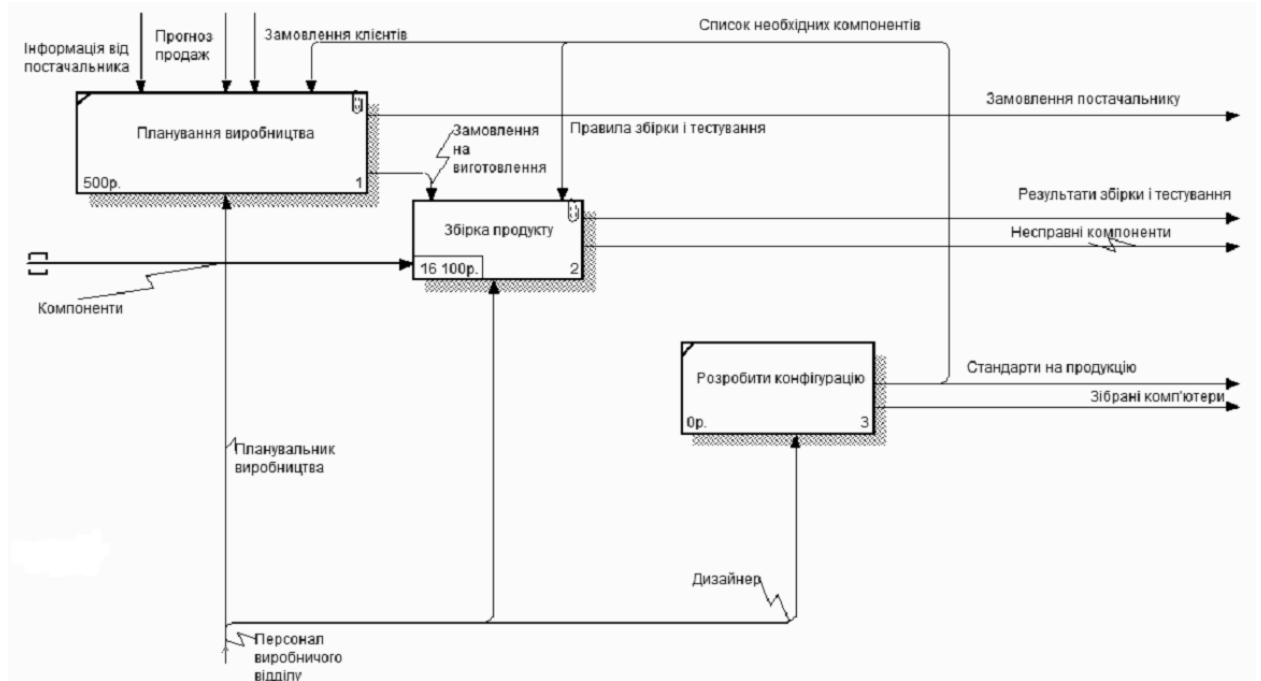

Рис. 14.1-Результат виконання першої частини вправи 14 - діаграма А0

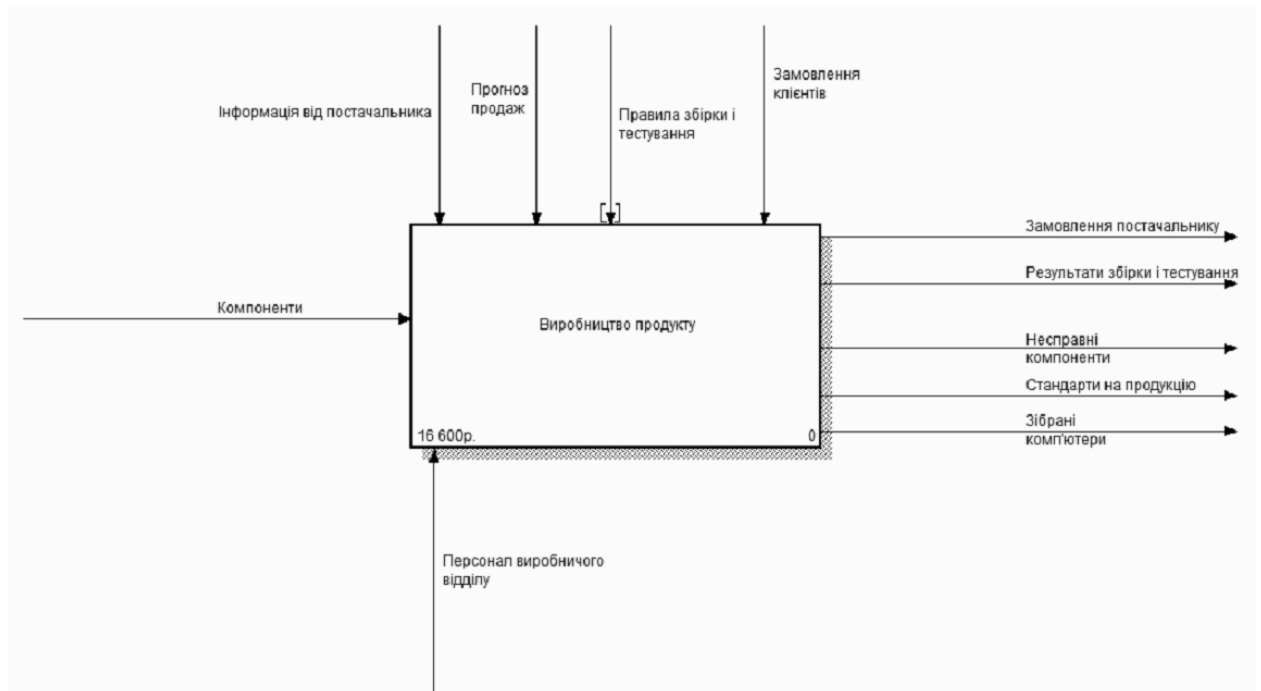

Рис. 14.2-Результат виконання першої частини вправи 14 - діаграма А-0

14.2. Злиття моделі

1. Перейдіть до роботи "Виробництво продукту" в моделі "Діяльність компанії". Правою кнопкою миші по роботі. У контекстному меню виберіть Merge Model. У діалозі Merge Model встановіть опцію Cut / Paste entire dictionaries, опцію Overwrite existing fields і клацніть по ОК. Моделі повинні злитися.

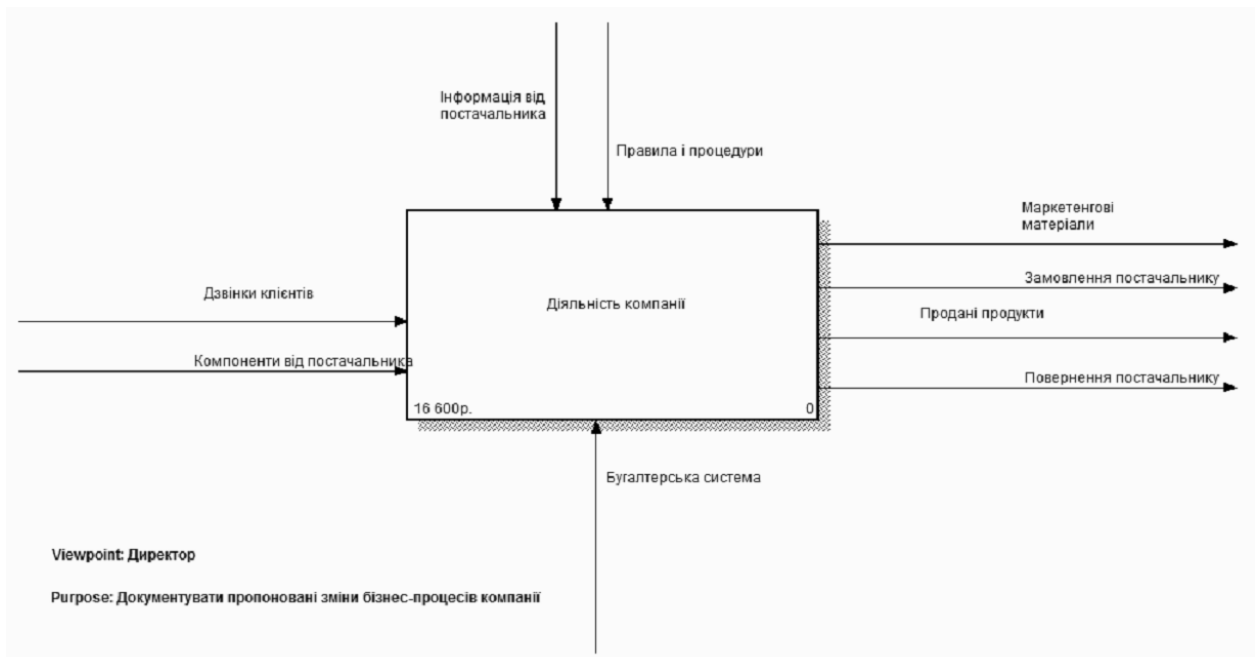

Рис. 14.3. Результат виконання другої частини вправи 14 - діаграма А-0

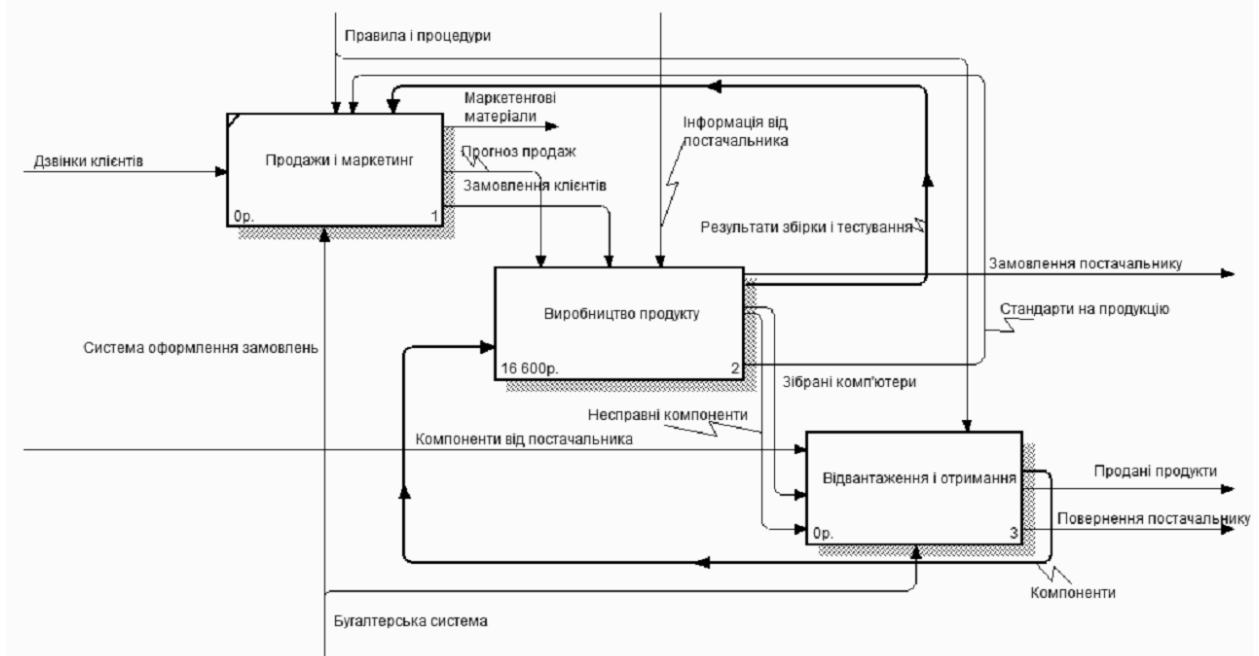

Рис. 14.4-Результат виконання другої частини вправи 14 - діаграма А0

2. На діаграмі А0 тунелюйте стрілки (Resolve Border Arrow,) "Інформація від постачальника" та "Замовлення постачальникові".

3. Направте стрілку "Прогноз продажів" з виходу "Продажі та маркетинг" на управління "Виробництво продукту".

4. Направте стрілку "Стандарти на продукцію" з виходу "Виробництво продукту" на управління "Продажі та маркетинг".

5. Видаліть гілку стрілки управління "Правила і процедури" роботи "Виробництво продукту".

6. Закрийте модель "Виробництво продукту".

Результат виконання другої частини вправи 14 наведено на рис. 14.3 і 14.4.

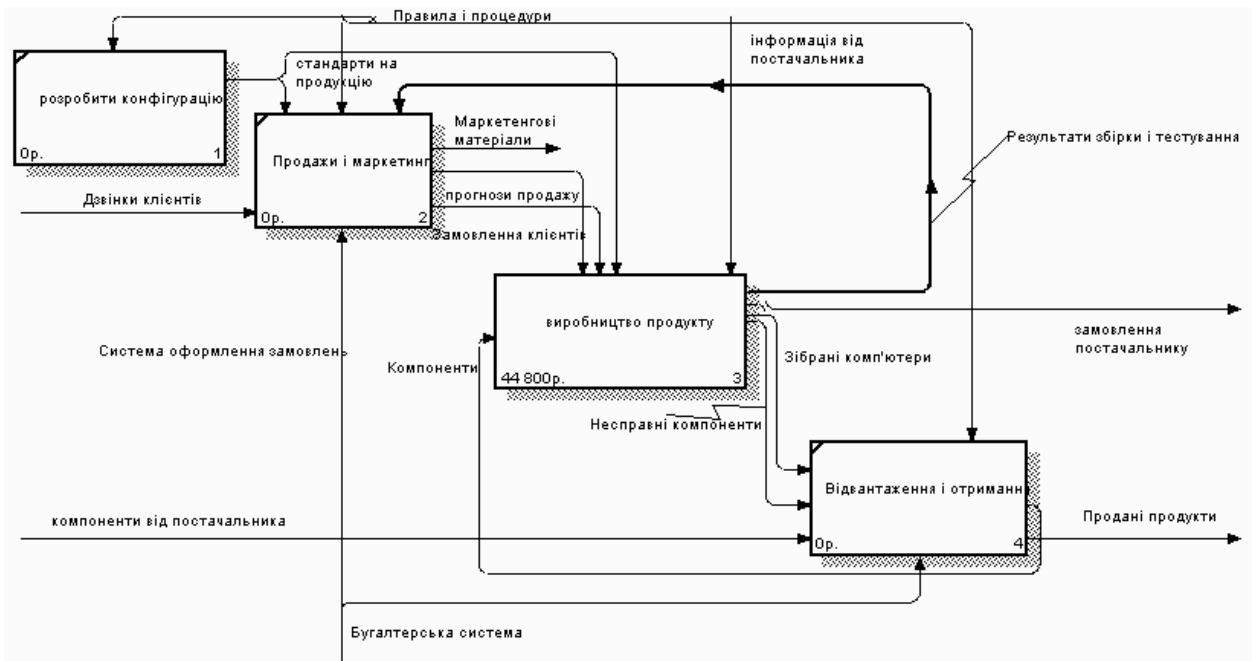

Рис. 14.5-Результат виконання третьої частини вправи 14 - діаграма А0

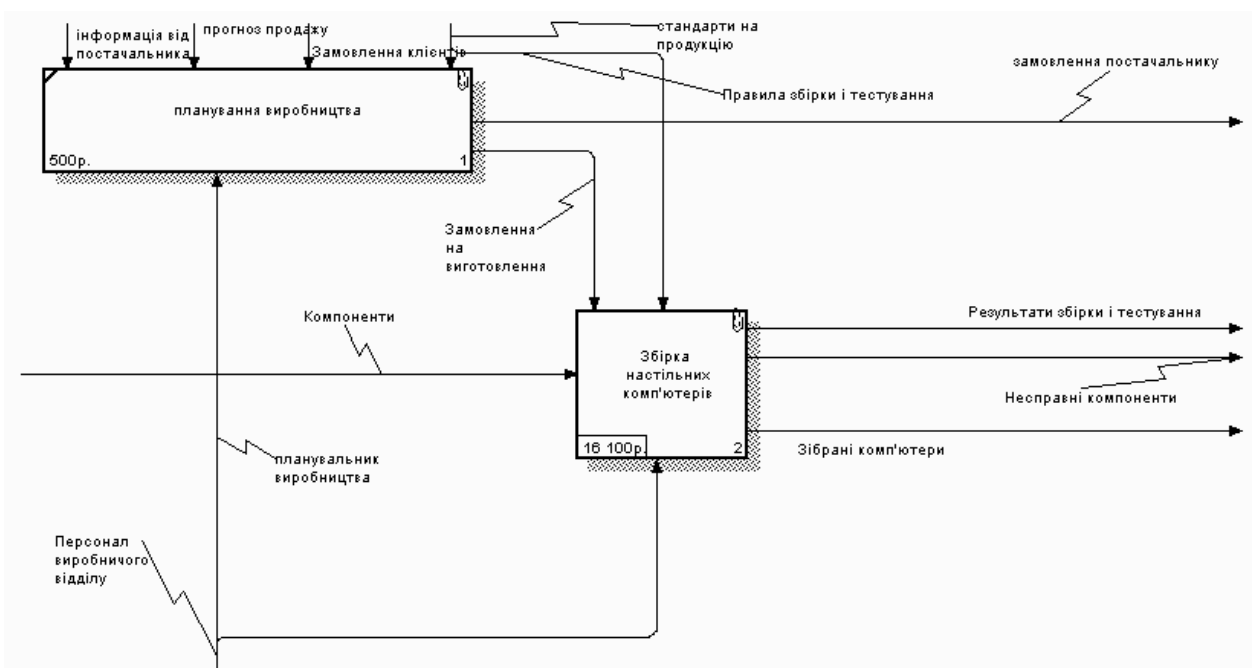

Рис. 14.6-Результат виконання третьої частини вправи 14 - діаграма А3

14.3 Використання Model Explorer для реорганізації дерева декомпозиції

Існують причини, за якими робота "Розробити конфігурацію" повинна бути на верхньому рівні, на діаграмі A0. Дійсно, дизайнер розробляє стандарти на продукцію, включаючи правила збирання та тестування, і список необхідних для закупівлі компонентів. Тим самим дизайнер управляє виробництвом продукту в цілому, крім того, управляє роботою "Продажі та маркетинг". Було б логічно перенести цю роботу на рівень вище.

Використовуючи можливості Model Explorer, перенесіть роботу "Розробити конфігурацію" з діаграми A2 "Виробництво продукту" на діаграму A0. Дозвольте і перенаправьте стрілки на рис. 14.5 і 14.6.

14.4 Модифікація діаграми IDEF3 "Збірка продукту" з метою відображення нової інформації

Так само як в моделі AS-IS, збірка продукту складається з збирання компонентів та встановлення програмного забезпечення. Однак тепер в роботу "Збірка продукту" включена робота "Тестування комп'ютера".

Тестування починається після закінчення процесу збирання комп'ютера і закінчення процесу установки програмного забезпечення. Якщо комп'ютер несправний, в процесі тестування у нього замінюють компоненти, інформація про несправні компоненти може бути направлена на роботу "Підготовка компонентів". Така інформація може допомогти більш ретельно готувати компоненти до складання. Результатом процесу тестування є замовлені комп'ютери і несправні компоненти.

Модифікуйте діаграму IDEF3 "Збірка продукту" відповідно з наведеною інформацією. Результат наведено на рис.14.7.

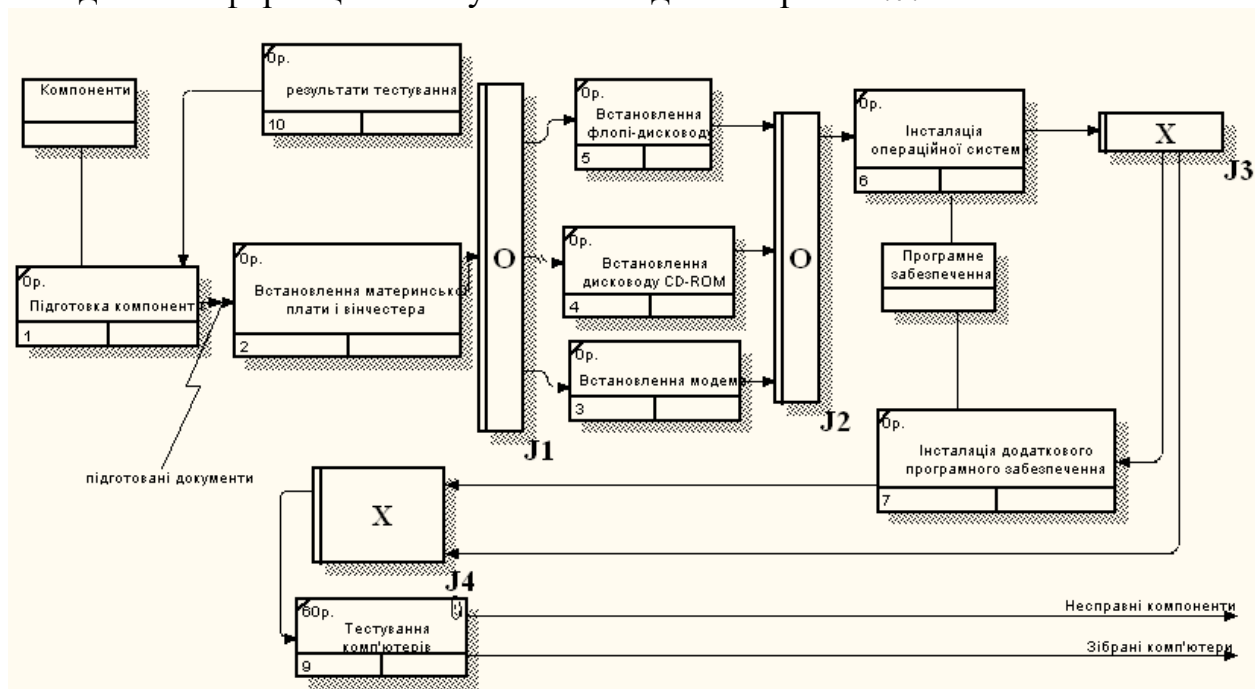

Рис.14.7-Результат виконання четвертої частини вправи 14 -діаграма A32.1

14.5 Декомпозиція роботи "Продажі та маркетинг"

Робота з продажу та маркетингу полягає у відповідях на телефонні дзвінки клієнтів, надання клієнтам інформації про ціни, оформленні замовлень, внесення замовлень в інформаційну систему і дослідженні ринку.

На основі цієї інформації декомпозуйте роботу "Продажі та маркетинг" (IDEF0).

Створіть наступні роботи:

- Надання інформації про ціни;
- Оформлення замовлень;
- Дослідження ринку.

Результат декомпозиції представлений на рис. 14.8.

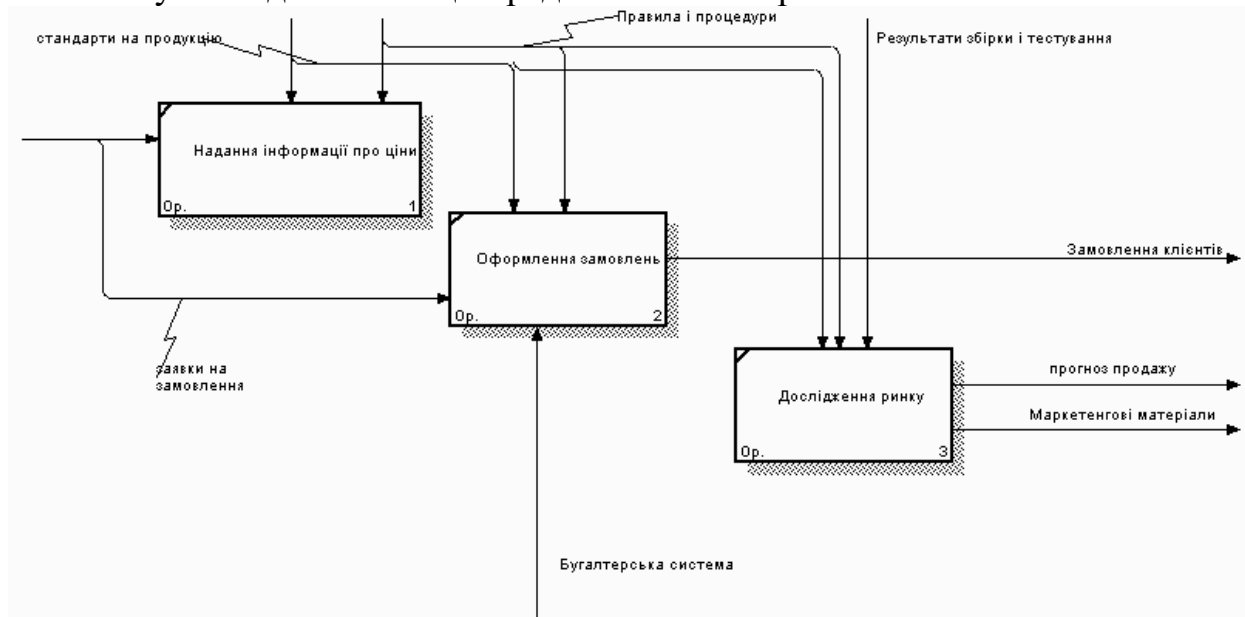

Рис. 14.8-Результат виконання п'ятої частини вправи 14 - діаграма A2

Контрольні запитання

1. Поняття моделі TO-BE.
2. Поняття моделі AS-IS.
3. Розщеплення і модифікація моделі
4. Використання Model Explorer для реорганізації дерева декомпозиції
5. Модифікація діаграми IDEF3 "Збірка продукту" з метою відображення нової інформації
6. Декомпозиція роботи "Продажі та маркетинг"

Лабораторна робота № 9

Створення діаграми DFD. Використання Off-Page Reference.

Мета роботи: Створити DFD діаграму та за допомогою Off-Page Reference побудувати міжсторінкове посилання на діаграмі DFD.

Вправа 15 Створення діаграми DFD

Хід роботи

При оформленні замовлення важливо перевірити, чи існує такий клієнт у базі даних і, якщо не існує, внести його в базу даних, а потім оформити замовлення. Оформлення замовлення починається з дзвінка клієнта. У процесі оформлення замовлення база даних клієнтів може проглядатися й редагуватись. Замовлення повинно включати як інформацію про клієнта, так і інформацію по замовлених продуктах. Оформлення замовлення та запис інформації по інших замовленнях.

У процесі декомпозиції згідно з правилами DFD необхідно перетворити граничні стрілки у внутрішні, що починаються і закінчуються на зовнішніх посиланнях.

Декомпозуйте роботу "Оформлення замовлень" на діаграмі A2.

У діалозі Activity Box Count виберіть кількість робіт 2 і нотацію DFD (рис.15.1).

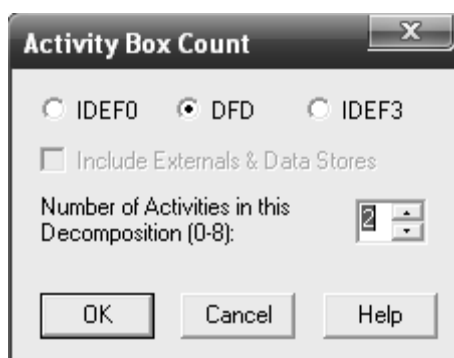

Рис. 15.1-Вибір нотації DFD в діалозі Activity Box Count

3. Клацніть по ОК і внесіть в нову діаграму DFD A22 імена робіт:
    - Перевірка та внесення клієнта;
    - Внесення замовлення.
  4. Використовуючи кнопку на палітрі інструментів, внесіть сховища даних:
    - Список клієнтів;
    - Список продуктів;
    - Список замовлень.
  5. Видаліть граничні стрілки з діаграми DFD A22.
  6. Використовуючи кнопку на панелі інструментів, внесіть зовнішнє посилання:
    - Дзвінки клієнтів.
- Створіть внутрішні посилання на рис.15.2. При іменуванні стрілок використовуйте словник.

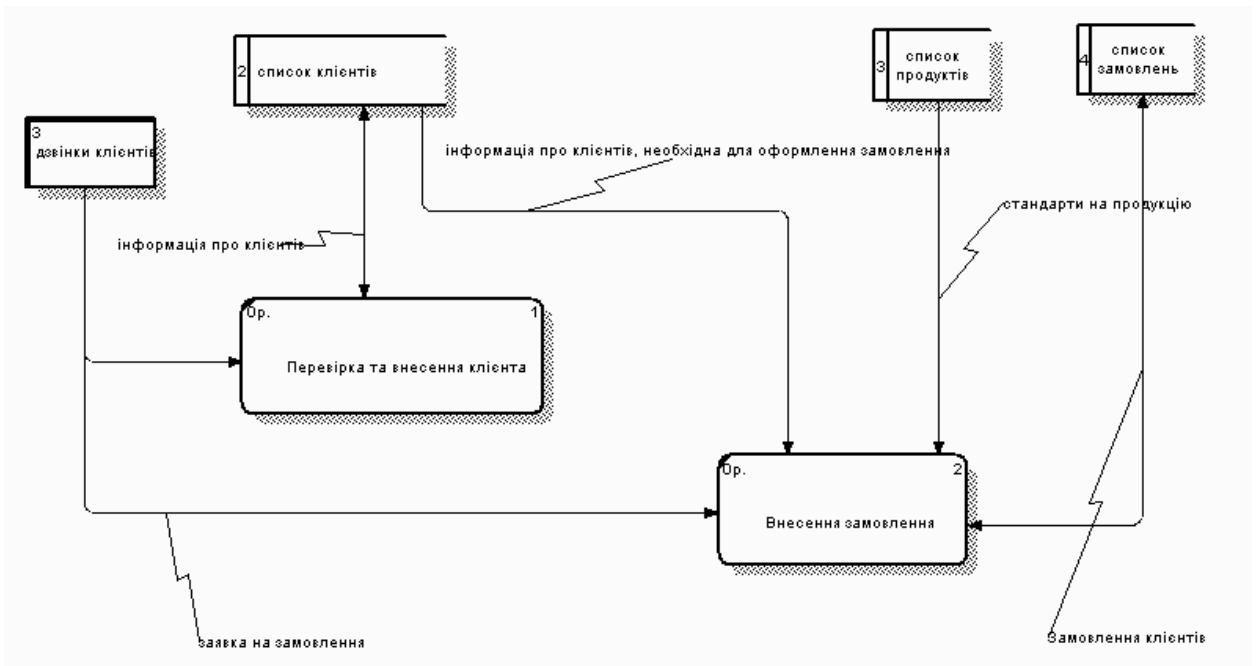

Рис.15.2-Діаграма A22

8. Зверніть увагу, що стрілки "Інформація про клієнтів" і "Замовлення клієнтів" - двонаправлені. Для того щоб зробити стрілку двобічною, клацніть правою кнопкою по стрілці, виберіть у контекстному меню пункт Style і у вкладці Style виберіть опцію Bidirectional.

9. На батьківській діаграмі A2 тунельної (Change to Tunnel) стрілки, що підходять і вихідні з роботи "Оформлення замовлень" (Рис.15.3).

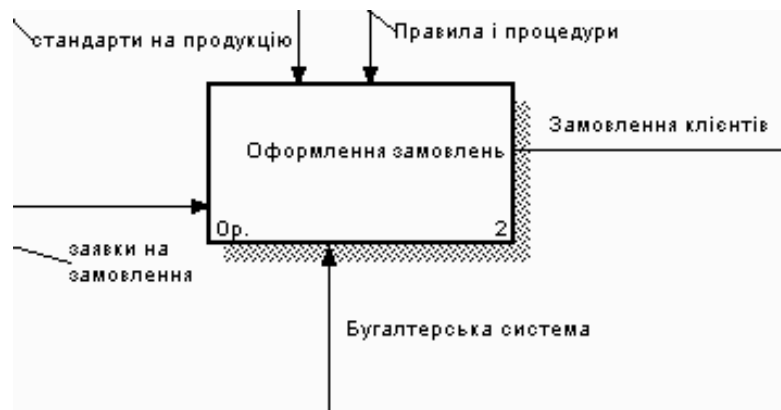

Рис. 15.3-Робота "Оформлення замовлень" на діаграмі A2

Вправа 16 Використання Off-Page Reference на діаграмі DFD

Хід роботи

Деякі стрілки з діаграм IDEF0 і DFD (не тільки з батьківських) можуть показуватися на діаграмі DFD. Для відображення таких стрілок використовується інструмент Off-Page Reference.

1. Декомпозиуйте роботу "Дослідження ринку" на діаграмі A2 на діаграму DFD. Видаліть граничні стрілки. Створіть такі роботи:
  - Розробка прогнозів продажів;
  - Розробка маркетингових матеріалів;
  - Залучення нових клієнтів.
2. Використовуючи кнопку , на палітрі інструментів, внесіть сховища даних:
  - Список клієнтів;
  - Список продуктів;
  - Список замовлень.
3. Додайте два зовнішні посилання:
  - Маркетингові матеріали;
  - Прогноз продажів.
4. Зв'яжіть об'єкти діаграми DFD стрілками, як показано на рис.16.1.

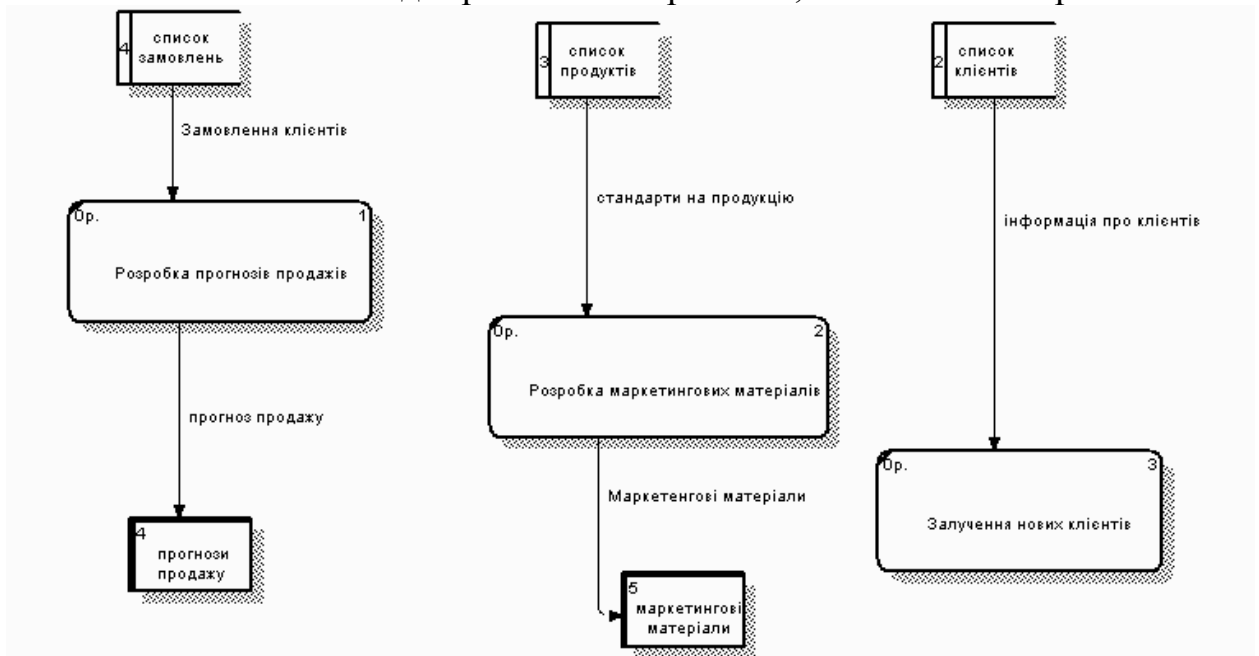

Рис. 16.1 -Діаграма A23

На батьківській діаграмі A2 тунелюйте (Change to Tunnel) стрілки, вхідні і вихідні з роботи "Дослідження ринку".

У разі внесення нових клієнтів у роботі "Перевірка та внесення клієнта" на діаграмі A22 Оформлення замовлень "інформація повинна направлятися до роботи "Залучення нових клієнтів" діаграми A23 "Дослідження ринку". Для цього необхідно використовувати інструмент Off-Page Reference. На діаграмі A22 "Оформлення замовлень" створіть нову граничну стрілку, витікаючу від роботи "Перевірка та внесення клієнта", і назвіть її "Інформація про нового клієнта" (рис. 16.2).

Рис. 16.2-Гранична стрілка "Інформація про нове клієнта" на діаграмі A22

7. Правою кнопкою клацніть по наконечнику стрілки і виберіть в меню Off-Page Reference. У діалозі Off-Page Arrow Reference (рис. 16.3) виберіть як діаграми A23D "Дослідження ринку".

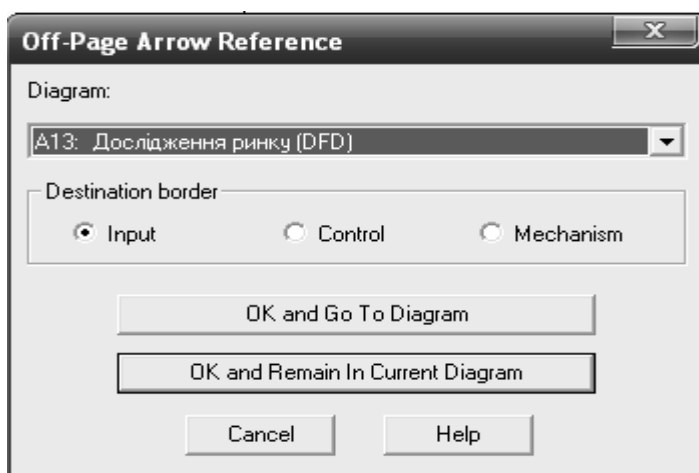

Рис. 16.3. Діалог Off-Page Arrow Reference

- Перейдіть в меню Model / Model Properties, далі - у вкладку Display.
  - Встановіть опцію Off-Page Reference label - Node number.
  - Перейдіть на діаграму A23D "Дослідження ринку" і направте стрілку "Інформація про новий клієнта" на вхід роботи "Залучення нових клієнтів".
- Результат представлений на рис.16.4.

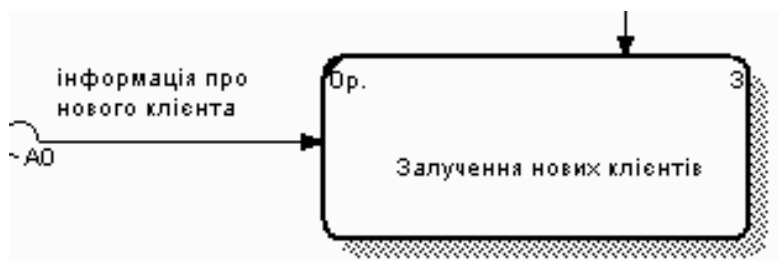

Рис. 16.4-Міжсторінкове посилання на діаграмі A23

Контрольні запитання

1. Поясніть термін «Change to Tunnel»
2. Принцип дії інструменту Off-Page Reference?
3. Опишіть процес міжсторінкового посилання на діаграмі.

Частина II Завдання до практичних занять

На практичних заняттях передбачається відпрацювання методики побудови діаграм, що описують різні аспекти побудови інформаційних систем та виконуються на практичних заняттях з використанням CASE-засобу VPwin.

Вивчення навчальних курсів "Проектування інформаційних систем", "Проектування бізнес-логіки в базах даних" та "Автоматизація систем менеджменту та маркетингу" передбачають 8 годин аудиторних занять. Тому для їх проведення пропонуються наступні загальні теми зі специфікою викладання кожного з вищезазначеного предмету.

Таблиця перліку тем практичних занять

№ зан.	Назва та зміст практичного заняття	Об'єм, год
1	Лінійка продуктів фірми Computer Associates. CASE-засіб VPwin. Інтерфейс і інструментальне середовище. Панелі інструментів та меню. Браузер моделі.	1
2	Створення контекстної діаграми та діаграми декомпозиції. Розщеплення та злиття. Створення діаграми вузлів та FEO-діаграми	1
3	Створення діаграми IDEF3 та її сценаріїв Проведення функціонально-вартісного аналізу	1
4	Реінжиніринг процесів за допомогою моделі TO-VE	1
5	Побудова діаграми DFD та застосування на ній міжсторінкових посилань	1
6	Проектування менеджменту та маркетингу	1
7	Етапи проектування ІС із застосуванням UML Основні типи UML-діаграмм, використовуваних в проектуванні інформаційних систем. Взаємозв'язки між діаграмами. Підтримка UML ітеративного процесу проектування ІС. Етапи проектування ІС: моделювання бізнес-прецедентів, розробка моделі бізнес-об'єктів, розробка концептуальної моделі даних, розробка вимог до системи, аналіз вимог і попереднє проектування системи, розробка моделей бази даних і додатків, проектування фізичної реалізації системи.	1
8	Підключення створених баз даних за допомогою ERwin до фізичної моделі предметної області створеної ІС	1
	Всього	8

Частина III Завдання до самостійної роботи студентів

Самостійна робота розрахована на поповнення знань та навичок, а також підготовку до виконання і захисту лабораторних робіт.

Методи візуального представлення інформації та графічна мова моделювання, що реалізує VPwin, дають можливість розробникам будувати функціональні моделі, які відображають процеси оброблення інформації в існуючій системі (AS-IS – “як є”) та перебудовувати їх у відповідності до поставлених цілей, створюючи модель майбутньої удосконаленої системи (TO-BE – “як має бути”).

На основі функціональних моделей розробляють моделі даних, які відображають об’єкти предметної області і зв’язки між ними. Автоматизацію розроблення моделей даних підтримує система ERwin. Слід відзначити, що ERwin являється засобом не тільки моделювання та дослідження ІС, але також засобом проектування і генерації системного коду бази даних на сервері, коду клієнтського додатку у клієнт-серверних системах, або системного коду для локальних баз даних. Для розподілення функцій в ERwin використовується два типи моделі даних: логічна модель та фізична модель. Логічна модель даних відображає концептуальну об’єктну декомпозицію предметної області. Фізична модель автоматично створюється на основі логічної моделі під час вибору СУБД для проекрованої системи. На основі фізичної моделі генерується системний код бази даних. За наявності логічної моделі розробник має можливість отримати декілька варіантів фізичної моделі в залежності від вибраної СУБД.

Зв’язок функціональної моделі та моделі даних полягає у тому, що висвітлюється забезпеченість даними модельованих бізнес-процесів інформаційної системи. Моделі інтегруються на рівні опису об’єктів, що підтримують процеси функціонування системи. В свою чергу процеси диктують обмеження на маніпулювання даними з боку користувача.

ERwin - засіб розробки структури бази даних (БД). ERwin поєднує графічний інтерфейс Windows, інструменти для побудови ER-діаграм, редактори для створення логічного та фізичного опису моделі даних і прозору підтримку провідних реляційних СУБД і настільних баз даних. За допомогою ERwin можна створювати або виконувати зворотне проектування (реінжиніринг) баз даних.

У процесі розробки інформаційної системи може виникнути ситуація, коли структура бази даних та інформаційна модель не відповідають один одному. ERwin надає можливість привести їх у відповідність.

Для цього передбачена функція синхронізації з базою даних. Після підключення до СУБД пропонується список невідповідностей між існуючою структурою даних і моделлю. Наприклад, якщо в базі даних створена нова таблиця, то ERwin запропонує провести включення її в модель. Якщо в

модель додана нова таблиця, ERwin запропонує створити її в реальній базі даних. Аналогічно, при додаванні колонок у базі даних або в моделі ERwin пропонує провести відповідні операції по синхронізації. Процедура вибору синхронізуються таблиць показана на Рис. 17. 1.

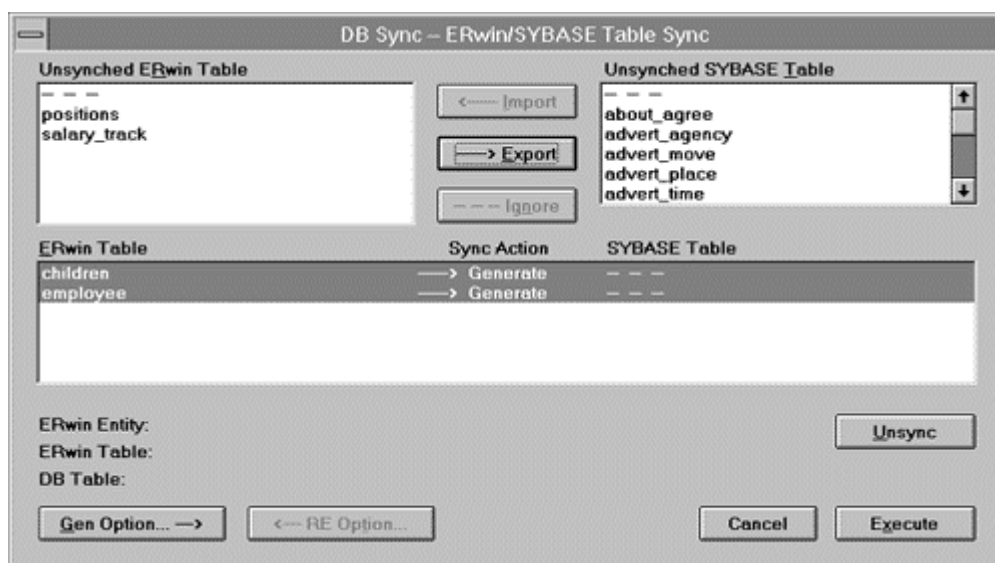

Рис. 17.1- Вибір таблиць, що синхронізуються.

ERwin "знає" про такі особливості зберігання даних в окремих СУБД як сегменти (в Sybase) і табличний простір (в Oracle). Інформація про фізичне розміщенні може бути включена в модель і використана при прямому і зворотному проектуванні.

Інтерфейси до СУБД

ERwin підтримує прямий інтерфейс з основними СУБД: DB2, Informix, Ingres, NetWare SQL, ORACLE, Progress, Rdb, SQL/400, SQLBase, SQL Server, Sybase System 10, Watcom SQL.

ERwin підтримує також настільні (desktop) СУБД: Microsoft Access, FoxPro, Clipper, dBASE III, dBASE IV і Paradox.

Відзначимо, що підтримуються як найсучасніші, так і попередні версії основних СУБД. Наприклад, для Sybase підтримується System 10 і версія 4.2; для Oracle - 7 і 6; SQLBase - 6 і 5; Watcom - 4 і 3; Informix - 6 і 5; Access - 2.0 та 1.1 (Рис.17.2).

Проектування на фізичному рівні виконується в термінах тієї бази даних, яку передбачається використовувати в системі. Важливо, що ERwin "відомі" відповідності між можливостями СУБД різних виробників, внаслідок чого можлива конвертація фізичної схеми, спроектованої для однієї СУБД, в іншу. Наприклад, якщо при описі посилальної цілісності вказана опція "on delete cascade", а СУБД не підтримує такий режим, ERwin згенерує відповідний тригер.

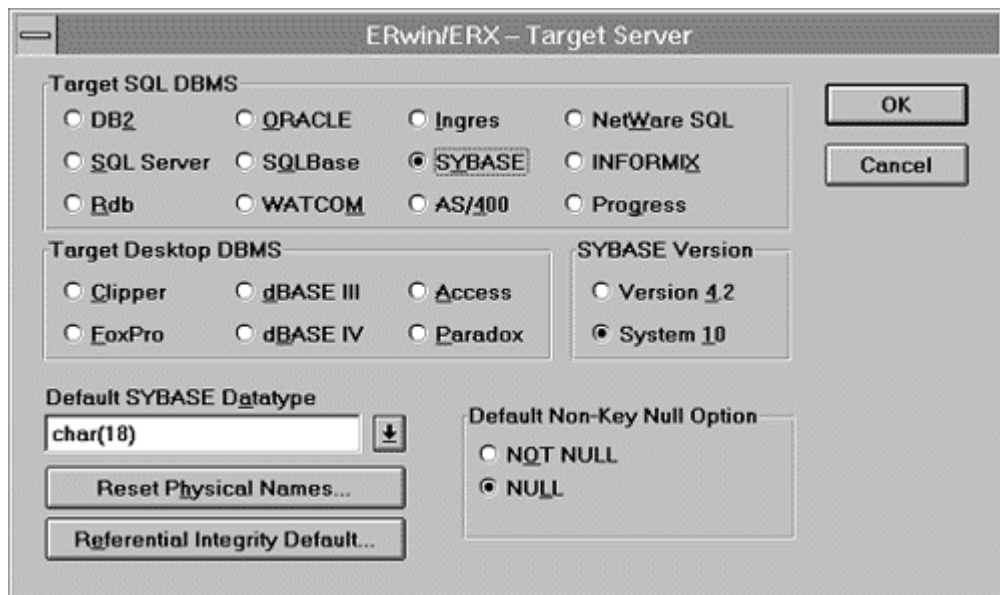

Рис. 17.2 - Вибір СУБД для створення моделі

Для створення фізичної структури БД може бути застосована генерація DDL-скрипта (data definition language). При цьому використовується діалект SQL для вибраного типу і версії сервера. Хоча згенерований код не потребує модифікації, є можливість його зберегти у файл або роздрукувати.

Підтримка засобів 4GL

ERwin випускається в декількох різних редакціях, орієнтованих на найбільш поширені засоби розробки 4GL. У числі підтримуваних засобів - PowerBuilder фірми Powersoft, SQL Windows фірми Gupta, Visual Basic фірми Microsoft, Oracle * CASE фірми Oracle.

Засоби двонаправленої взаємодії ERwin с базою даних забезпечують управління інформацією, орієнтованою як на серверну, так і на клієнтську частину. Наприклад, для PowerBuilder можна переглядати і редагувати розширені атрибути у редакторах ERwin.

Орієнтація ERwin на засоби 4GL дозволяє задати для майбутніх програм більшість параметрів, безпосередньо пов'язаних з базою даних, вже на стадії проектування інформаційної моделі.

Покажемо принципи організації такої взаємодії на прикладі PowerBuilder.

PowerBuilder створює в базі даних декілька внутрішніх таблиць для зберігання свого сховища (розширених атрибутів для datawindow). Використання розширених атрибутів гарантує збереження стилю відображення одних і тих же колонок бази даних для всіх додатків, створюваних робочою групою. В розширених атрибутах задаються такі параметри, як формат відображення, стиль редагування, вираз перевірки на коректність, початкове значення, вирівнювання, ширина і висота елемента відображення, мітка для форми редагування, заголовки для табличного відображення.

Для розширених атрибутів допустимі ті ж операції синхронізації, що і для всієї моделі, тобто описи можуть бути завантажені в базу даних і, навпаки, створені з середовища PowerBuilder опису розширених атрибутів можуть бути завантажені з бази даних у ERwin для модифікації.

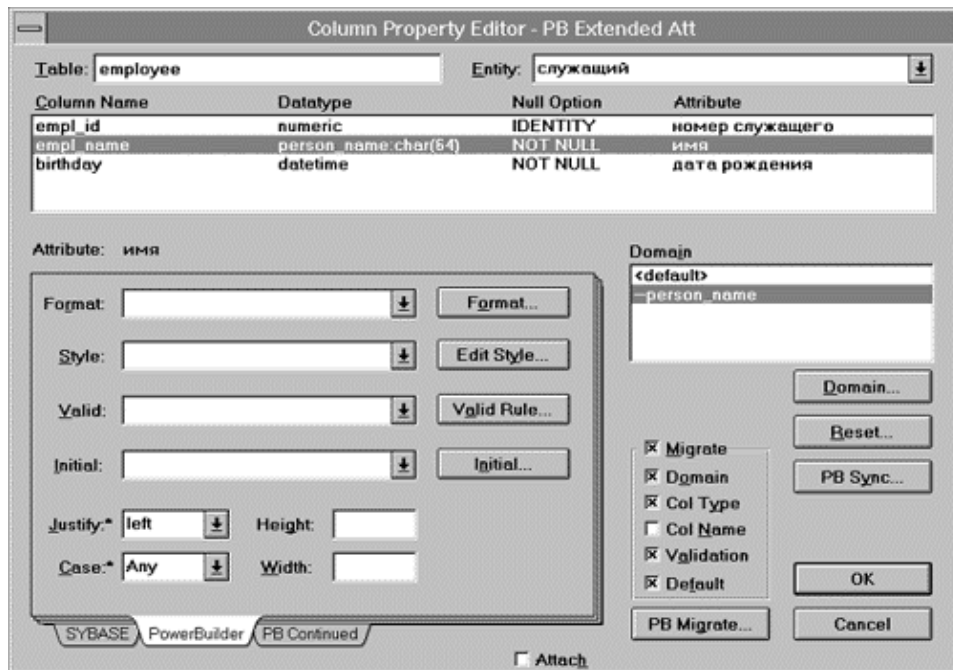

Рис. 17.3-Завдання розширених атрибутів PowerBuilder

Приклад визначення розширених атрибутів показаний на Рис. 17.3.

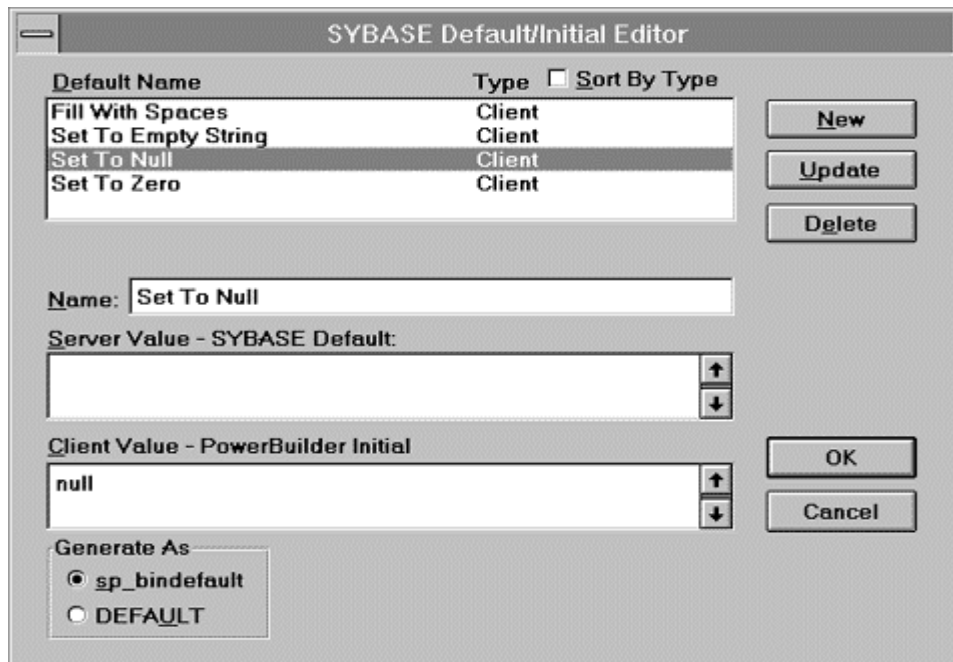

Рис. 17.4-Визначення умовчання для PowerBuilder

Правила та початкові значення

У ERwin підтримуються два типи правил (перевірок допустимості значень) і початкових (за замовчуванням) значень. Правило і замовчання може бути вказано для перевірки з боку клієнта (наприклад, в PowerBuilder) і з боку сервера.

При завданні правила або замовчання для клієнтської частини ці атрибути переносяться в репозитарій кошти 4GL.

На Рис.17.4 показаний діалог для завдання значень за замовчуванням, які встановлюються в PowerBuilder. Зауважте, що в одному і тому ж діалозі задаються замовчання, підставляються як на стороні клієнта, так і на стороні сервера (в даному випадку - Sybase).

Домен

Часто використовувані комбінації властивостей можна перейменувати. Така комбінація властивостей, що називається доменом, може успадковуватися. Наприклад, можна визначити домен "Дата" для відображення всіх колонок з датами в додатку в одному стилі, домен "Дата народження дитини" успадковує всі атрибути від домену "Дата" і вносить додатковий атрибут - колір відображення.

Приклад визначення домену показаний на Рис.17.5.

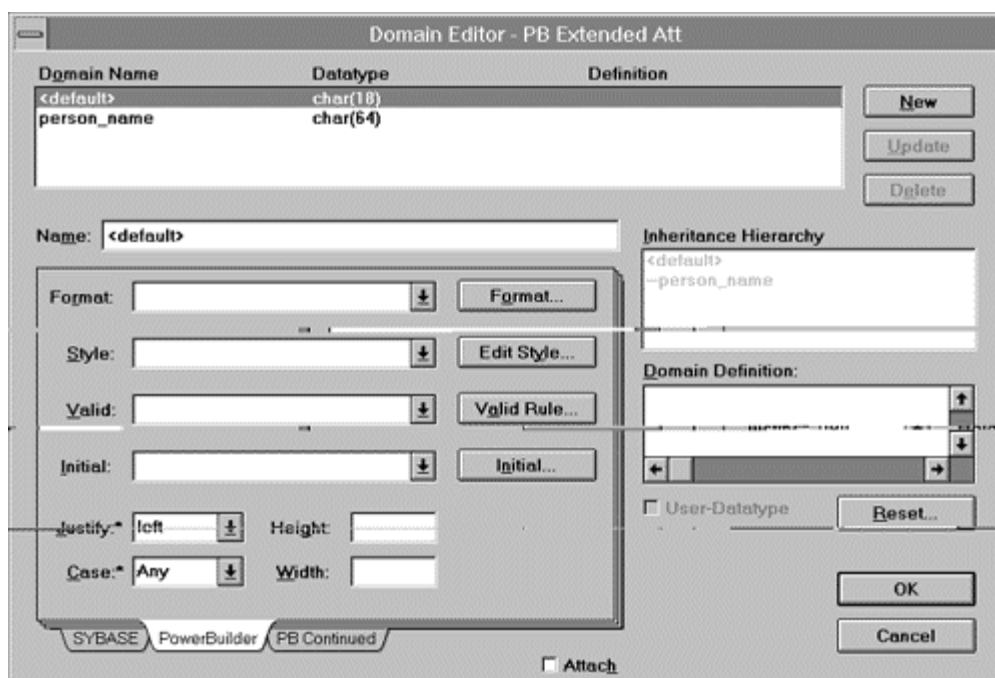

Рис. 17.5-Визначення домену.

Призначення доменів для сервера аналогічно призначенням доменів для клієнта. Відмінність полягає в тому, що правила і початкові значення для сервера визначаються в генерації схеми бази даних, а аналогічні атрибути для клієнта - зберігаються у репозитарії засобу 4GL.

Інше призначення доменів для сервера - визначення користувальницьких типів даних. Користувальницькому типу даних ставиться у відповідність тип, "відомий" СУБД. При виконанні синхронізації з базою даних для СУБД, що підтримують користувальницькі типи,

виконується відповідні команди. Наприклад, для Sybase виконується команда:

```
sp_addtype person_name, "char (64)", "NOT NULL"
```

Застосування ERwin істотно підвищує ефективність діяльності розробників інформаційних систем. Перерахуємо коротко основні одержувані переваги:

- істотне підвищення швидкості розробки за рахунок потужного редактора діаграм, автоматичної генерації бази даних, автоматичної підготовки документації;

- немає необхідності ручної підготовки SQL-пропозицій для створення бази даних;

- можливість легко вносити зміни в модель при розробці та розширення системи;

- можливість автоматичної підготовки звітів по базі даних; важливо, що ці звіти завжди в точності відповідають реальній структурі БД;

- розробники прикладного програмного забезпечення забезпечені зручними в роботі діаграмами;

- тісна інтеграція з засобами 4GL дозволяє вже на стадії інформаційного моделювання задавати відображення даних у додатках;

- зворотне проектування дозволяє документувати і вносити зміни в існуючі інформаційні системи;

- підтримка однокористувацьких СУБД дозволяє використовувати для персональних систем сучасні технології, що значно спрощує перехід від настільних систем до систем з технологією клієнт-сервер (upsizing).

Питання до самостійного опрацювання

1. Поняття сутностей
2. Виділення сутностей
3. Визначення типів сутностей
4. Стрижневі сутності
5. Кодові сутності
6. Асоціативні сутності
7. Характеристичні сутності
8. Структурна сутність
9. Визначення первинного ключа
10. Інформаційне моделювання
11. Сутності та атрибути в реляційній моделі
12. Моделювання в ERwin
13. Місце ERwin в інформаційному моделюванні
14. Відображення логічного та фізичного рівня моделі даних у ERwin
15. Інструменти для створення моделі в ERwin
16. Ідентифікація сутностей. Сутності в ERwin
17. Зв'язки (relationships) у ERwin

18. Синхронізація з базою даних
19. Інтерфейси до СУБД
20. Підтримка засобів 4GL
21. Правила та початкові значення
22. Домени

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ТЕМ ДО ВИКОНАННЯ РГР

з дисципліни "Автоматизовані системи менеджмента та маркетинга"

1. Програмне забезпечення менеджера по роботі з персоналом компанії «Макдоналдс Юкрейн ЛТД»»».
2. « АІС аналізу цін та керування замовленнями фармацевтичної продукції».
3. Автоматизована система обліку залізничних вагонів ВАТ «Азот».
4. АІС розкладу руху поїздів.
5. ІС кадрового забезпечення
6. ІС нарахування заробітної плати
7. ІС підготовки до сесії
8. АІС контролю виконання робіт на СТО
9. АІС контролю за витратами сімейного бюджету.
10. АІС розрахунків кошторису на ремонт житлових приміщень
11. АІС складу побутових приладів
12. АІС реєстратури поліклініки
13. АІС ведення ресторанного бізнесу
14. АІС ведення готельного бізнесу
15. АІС розрахунку бізнес планів
16. АІС ріелторської контори
17. АІС адвокатської контори
18. АІС Нотаріальної контори.

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Частина I Створення функціональної моделі за допомогою Vpwin 4.0	7
Лабораторна робота №1	7
Створення контекстної діаграми	7
Лабораторна робота № 2	10
Створення діаграм декомпозиції	10
Лабораторна робота № 3	18
Створення діаграми вузлів та створення FEO діаграми	18
Лабораторна робота № 4	21
Розщеплення і злиття моделей	21
Лабораторна робота № 5	22
Створення діаграми IDEF3 та створення сценарію	22
Лабораторна робота № 6	25
Вартісний аналіз (Activity Based Costing). Використання категорій UDP	25
Лабораторна робота №7	35
Розщеплення моделі та злиття розщепленої моделі з вихідною моделлю	35
Лабораторна робота № 8	38
Реінжиніринг бізнес-процесів.	38
Лабораторна робота № 9	44
Створення діаграми DFD. Використання Off-Page Reference.	44
Частина II Завдання до практичних занять	49
Частина III Завдання до самостійної роботи студентів.....	50
Питання до самостійного опрацювання	55
ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕРЛІК ТЕМ ДО ВИКОНАННЯ РГР	56
з дисципліни "Автоматизовані системи менеджмента та маркетинга"	56
ЛІТЕРАТУРА	58

ЛІТЕРАТУРА

1. Chen P.P. The Entity-Relationship Model: Toward a Unified View of Data. ACM Transactions on Database Systems, vol.1., # 1, 1976.
2. Вендров А. "CASE-технологии. Современные методы и средства проектирования информационных систем".
3. Горин С.В., Тандоев А.Ю. Среда разработки приложений PowerBuilder. DBMS/Russian Edition, №1, 1995.
4. Загоровська Л.Г., Бевз В.І. Моделювання систем: Лабораторний практикум для студентів спец. 6.080400 "Інформаційні управляючі системи і технології" ден. форми навчання (Частина 1.) К. : УДУХТ, 1999 – 20 с.
5. Кодд Е.Ф. Реляционная модель данных для больших совместно используемых банков данных. СУБД # 1, 1995, с. 145-160.
6. Маклаков С. В. "ERwin и VPwin. CASE-средства разработки информационных систем" Москва «Диалг-МИФИ» 2001.
7. Маклаков С.В. CASE–средства разработки информационных систем. – М. : Диалог – МИФИ, 2000 – 258 с.
8. Тандоев А.Ю. Архитектура продуктов клиент-сервер фирмы Sybase. СУБД # 1, 1995, с. 62-69.
9. Гордієнко І. В. Інформаційні системи і технології в менеджменті: Навч.-метод. посібник для самостійного вивчення дисципліни – К.: КНЕУ, 2003. – 259 с.
10. Устинова Г. М. Информационные системы менеджмента: Основные аналитические технологии в поддержке принятия решений.: Учебное пособие. – СПб: Издательство «ДиаСофтЮП», 2000. – 368 с.
11. Петров В. Н. Информационные системы. – СПб.: ПИТЕР, 2002. – 688 с.
12. Пономаренко В. С. . Проектування інформаційних систем .: Навч. посібник. – К.: Академія, 2002. – 544 с.
13. Пономаренко В. С. Інформаційні системи і технології в економіці: Навч. посібник. – К.: Академія, 2002. – 542 с.
14. Репин В. В., Елиферов В. Г. Процессный поход к управлению. Моделирование бизнес-процессов. – 5-е изд. – М.: РИА «Стандарты и качество », 2007. – 408 с.
15. Черемных С.В., Семенов И.О., Ручкин В.С. Моделирование и анализ систем. IDEF-технологии: практикум. – М.: Финансы и статистика, 2006. – 192 с.